

ONTWERPBESLUIT SOLLEVELD & KAPITTELDUINEN

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Solleveld & Kapittelduinen**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")
 - H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
 - H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)
 - H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*
 - H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
 - H2190 Vochtige duinvalleien

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Solleveld & Kapittelduinen**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging West van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Herman Gorterstaat 55, 3511 EW te Utrecht. Ter inzage legging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende

provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de ter inzage legging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrictlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Solleveld & Kapittelduinen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrictlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Solleveld & Kapittelduinen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als "Habitatrictlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Solleveld" en onder nummer NL1000016 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen twee prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrictlijn.

Dit Habitatrictlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen (landelijk gebiedsnummer 99). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrictlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt de status van de volgende natuurmonumenten¹ bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000- gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Solleveld is aangewezen op 16 augustus 1990 (NMF-90-9421, Stcrt. 1990, nr. 166).

Het beschermd natuurmonument Kapittelduinen is aangewezen op 2 januari 1996 (N-95-9918).

Het staatsnatuurmonument Kapittelduinen is aangewezen op 14 februari 1997 (N/967740, Stcrt. 1997, nr. 45).

Het Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten 's-Gravenhage, Westland en Rotterdam.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het tussen Den Haag en Ter Heijde gelegen Solleveld wijkt af van de meeste andere Zuid-Hollandse duingebieden doordat het voor het overgrote deel bestaat uit 'oude duinen'. Bijzonder in deze ontkalkte duinen zijn enkele heideterreintjes, die evenals andere landschapselementen herinneren aan het historische, agrarische gebruik. Het gebied is niet heel reliëfrijk en bestaat uit duinen, duinbossen, graslanden, duinheiden, struwelen, ruigten en plassen. Aan de binnenduintrand liggen een aantal oude landgoedbossen met een rijke stinze flora.

Ten noorden van de oude monding van de Maas liggen de Kapittelduinen. Dit gebied bestaat uit de ten oosten van het strand gelegen duinen, vochtige duinvalleien, duinplassen, duin- en landgoedbossen, graslanden, struwelen, ruigten en een aantal dijktrajecten. Het gebied ligt op de overgang van kust naar rivierengebied en meer landinwaarts worden de rivierinvloeden steeds duidelijker zichtbaar in de vegetatie. In het Staelduinse Bos liggen diverse bunkers.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Solleveld & Kapittelduinen behoort tot het Natura2000-landschap 'Duinen'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Solleveld & Kapittelduinen is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.¹

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen omvat de duinen tussen Den Haag (Kijkduin) en Hoek van Holland, incl. de Westduinen, Ockenrode, landgoed Ockenburg (Solleveld) en de Banken, de Van Dixhoorndriehoek, het Venetaduin, de Hoekse Bosjes, het Roomsche Duin, het Hillduin, het Nieuwlandssduin en het Staelduinse Bos (Kapittelduinen). De westgrens wordt gevormd door de voet van de duinen. De oostgrens loopt deels langs de Haagweg (Solleveld). Het Natura2000-gebied grenst aan agrarische gronden, bebouwing en campings w.o. camping Ockenburg.

De beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen en het (voormalige) staatsnatuurmonument Kapittelduinen met een gezamenlijke omvang van 716 ha vallen in het geheel binnen de begrenzing van het Natura2000- gebied Solleveld & Kapittelduinen.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Habitatrictlijngebied vallen.
- De zeevaartse begrenzing van het gebied is gelegd op de duinvoet van het buitenduin (zie ook volgende paragraaf), zoals reeds gold voor beide natuurmonumenten.

Overige wijzigingen groter dan 1 ha worden toegelicht in de volgende alinea.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op twee plaatsen uitgebreid:

- De Slaperdijk (7,7 ha) is toegevoegd omdat het onderdeel uitmaakt van het duingebied en wegens voorkomen Grijze duinen (*H2130).
- Het aangrenzende natuurmonument Kapittelduinen (ca. 385 ha) is toegevoegd. Kapittelduinen is met name van belang gelet op het voorkomen van Duinbossen, (*binnenduinrand*) subtype C binnenduinrand (H2180_C) en Vochtige duinvalleien, ontkalkt (*ontkalkt*) subtype C (H2190_C). Daarenboven kan de herstelopgave voor Grijze duinen beter worden gerealiseerd door toevoeging van Kapittelduinen aan Solleveld. Tevens wordt hiermee de ontbrekende schakel in de duinenrij van Den Helder tot Voorne aan het Natura2000-netwerk toegevoegd.

¹ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 724 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen

omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.

- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (“witte duinen”)

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Omdat de kust hier te sterk aan erosie onderhevig is, is het van belang de zeereep op de huidige positie te handhaven. Doordat er zandsuppleties plaatsvinden zijn op het strand echter kleine embryonale duintjes ontstaan en is er zand over de zeereep heen gestoven, waardoor het type witte duinen hier goed ontwikkeld aanwezig is.

H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (“grijze duinen”)

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) en grijze duinen, *kalkarm* (subtype B).

Toelichting Binnen het begraasde deel van het terrein komen op kleine schaal goed ontwikkelde kalkrijke duingraslanden voor van het type grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A), terwijl hier grotere oppervlakten met goed ontwikkeld grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) aanwezig zijn. Verdere uitbreiding van het habitatype is mogelijk vanuit vergraste en verstruweelde duingraslanden. Oppervlakte-uitbreiding en verbetering kwaliteit wordt nagestreefd gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding.

H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Duinheiden met struikhei betreft een zeldzaam habitatype dat landelijk in een gunstige staat van instandhouding verkeert. Binnen het gebied is deze struikheide-begroeiing echter enigszins in kwaliteit achteruitgegaan sinds het moment dat de konijnenpopulatie is ingestort. Het gebied levert wat betreft het oppervlakte een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype.

H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is momenteel over een beperkte oppervlakte aanwezig. Uitbreiding van het habitatype kan een bedreiging vormen voor onder meer habitatype H2130 grijze duinen.

H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit duinbossen, *droog* (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C).

Toelichting In de duineikenbossen van de binnenduinrand (duinbossen, *droog* (subtype A)) wordt momenteel de kwaliteit verbeterd. Habitatype duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C) komt voor in de Kapittelduinen.

H2190 Vochtige duinvalleien

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B).

Toelichting Habitatype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) komt met een klein oppervlakte voor.

4.4 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen omvat 2 beschermde natuurmonumenten, namelijk Solleveld en Kapittelduinen. Verder omvat het Natura2000-gebied één (voormalig) staatsnatuurmonument, genaamd Kapittelduinen (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A).

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en
Faunabeheer

NMF-90-9421

16 augustus 1990

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Solleveld", voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument een schakel vormt in het Nederlandse kustduingebied, welk gebied door een bijzondere combinatie van milieufactoren van internationale betekenis is;

dat het natuurmonument een karakteristiek voorbeeld van het Nederlandse duinlandschap is, zoals dat in de loop der eeuwen is ontstaan als gevolg van een samenloop van natuurlijke factoren en menselijk handelen;

dat het natuurmonument een in ecologisch en landschappelijk opzicht integrerend onderdeel vormt van het duingebied tussen Den Haag en Hoek van Holland;

dat het natuurmonument wordt gevormd door ten oosten van het strand gelegen duinen, duinvalleien, duin- en landgoedbossen, graslanden, duinheiden, struwelen, ruigten en plassen, welke onderdelen in biologisch, geomorfologisch, hydrologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden die worden bepaald door geologische, geomorfologische en klimatologische omstandigheden.

dat in samenhang met deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden zich een aantal waardevolle levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land minder algemene tot zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument van belang is als broed-, rust-, fourageer- en doortrekgebied voor vogels, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten;

dat het natuurmonument van belang is als biotoop van een aantal soorten amfibieën, reptielen, insecten en zoogdieren, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten;

dat het natuurmonument door zijn openheid, reliëf en binnenduinrandbossen van betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende, ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de geomorfologische, biologische en hydrologische kenmerken en processen en het natuurschoon, maar ook de bodemkundige gesteldheid, de met bovengenoemde waarden samenhangende cultuurhistorische hoedanigheid, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 29 augustus 1989, no NMF-89-6834, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "Solleveld";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de ter zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

B E S L U I T :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Solleveld", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Loosduinen, sectie H, nrs. 626, 627, 630 t/m 632, 634, 645, 672, 673, 1267, 1333 ged., 1334 t/m 1336, 1337 ged., 1344 ged., 1350, 2356, 2455 ged., 2464, 2468, 2469, 2697, 2703, 2710 ged., 2711 ged., 2736, 2737, 2738, 2749, 2750 t/m 2752, 2753 ged., 2769, 2770, 2800, 2804, 2806, 2852, 2854, 2855, 2856 ged., 2857, 3325, 3473 t/m 3475, 3533, 3539 t/m 3542, 3751, 3752, 4408, 4409 ged., 4466, 4578, 4579, 4767, 4841 ged., 5098 ged., 5242, 5243, 5245, 5246, 5253 t/m 5255, 5260, 5914 ged., 5915, 5918 t/m 5921 (alle ged.), 5922, 5925 ged., 6025 ged., en gemeente Monster, sectie F, nrs. 1420 ged., 1607 ged., 1866, 1867, 1901 ged., 1903, 2077 en 2079 ged., één en ander zoals aangegeven op de bij de beschikking behorende kaart BN 148.

II. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE PLV. SECRETARIS-GENERAAL.

TOELICHTING

Behoort bij beschikking
no. NMF-90-9421

1. Inleiding

Het natuurmonument Solleveld is gelegen in de gemeenten Monster en 's-Gravenhage en beslaat een oppervlakte van circa 350 hectare. Het is een aaneengesloten duingebied, dat gelegen is tussen Kijkduin en Ter Heijde.

Het duingebied Solleveld vormt een integrerend onderdeel van het Nederlandse kustduingebied, dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een grote ruimtelijke afwisseling in milieu-omstandigheden en een daarmee samenhangende soortenrijkdom.

Met onderhavige beschikking wordt Solleveld als beschermd natuurmonument aangewezen. Het ligt in het voornemen de komende jaren alle daarvoor in aanmerking komende delen van het Nederlandse kustduingebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van de landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevolle delen van het kustduingebied te bevorderen.

Solleveld bestaat hoofdzakelijk uit middenduin en binnenduin, gelegen op relatief korte afstand van de zee. In het gebied komen zowel open duinen als struwelen, binnenduinbossen en plaatselijk heide voor. De overgangszone tussen oude en jonge duinen kenmerkt zich door bijzondere botanische waarden.

De oude akkertjes- en wallencomplexen, die waarschijnlijk al van de vroege middeleeuwen dateren zijn ook cultuurhistorisch van belang. Aardwetenschappelijk is het gebied van belang door het over een grote lengte aan elkaar grenzen van oude en jonge duinen.

In het gebied liggen verschillende waterwinwerken.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van Solleveld, het natuurschoon, de begrenzing, andere voor dit gebied van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing, het huidige gebruik en het gewenste beheer.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

De holocene afzettingen in het natuurmonument bestaan uit zanderige zeebodem- en strandwalafzettingen met daarop oude en jonge duinzanden. Tussen deze duinzanden bevinden zich veenlagen op ± NAP. Op een diepte van ongeveer 20 meter -NAP komen vrijwel overal kleilagen voor. Lokaal zijn op deze diepte veenlagen aanwezig.

Het natuurmonument is in geomorfologisch opzicht zeer bijzonder. Het is één van de weinige duinterreinen in Nederland waar oude en jonge duinen direct achter de zeereep aan elkaar grenzen. De aan het oppervlak komende afzettingen van de oude duinen zijn kalkarm en zuur.

De jonge duinen zijn kalkrijk. Op de zeereep na is er relatief weinig reliëf aanwezig in het natuurmonument. In het zuidelijk en westelijk deel zijn lage duintjes (tot 5 meter) aanwezig. Verstuivingen komen zeer beperkt voor.

De oorspronkelijk al vrij vlakke delen zijn door de mens verder geëgaliseerd. Stelsels van lage walletjes, zowel in het open duin als in het bosgebied, getuigen van een vroeger landbouwkundig gebruik.

In 1987 is een verzwaring van de zeereep uitgevoerd door middel van zandsuppletie. Het opgespoten zand is deels ingeplant met helm.

Het natuurmonument is van oorsprong een droog terrein. Ten behoeve van de waterwinning en -infiltratie zijn plaatselijk infiltratieplassen en kanalen aangelegd. De grondwaterstand wordt in belangrijke mate bepaald door de waterwinning en -infiltratie in het terrein en de waterpeilen in de zuidoostelijk gelegen polders. De waterkwaliteit wordt vooral bepaald door de kwaliteit van het infiltratiewater.

Flora en vegetatie

Het gebied bestaat globaal gezien uit een open duinlandschap nabij de zee en een bosrijke zone langs de binnenduinrand. In de duinen van de zeereep groeit Helm met plaatselijk Blauwe zeedistel. Landinwaarts domineren op de noordhellingen Helm en Duinriet. De zuidhellingen kennen een ijle begroeiing van Zandzegge en Buntgras met veel mossen en korstmossen. Op plaatsen waar recent een zandsuppletie is uitgevoerd, is deels Helm ingeplant.

De overgangszone tussen de kalkrijke jonge duinen in de zeereep en de oppervlakkig ontkalkte, zure oude duinen wordt gekenmerkt door een fijnkorrelig patroon van veel verschillende vegetatietypen: Duindoorn en Kruiwilg-liguster-struwelen, Helm- en Duinrietgraslanden, soortenrijke noordhellingvegetaties en schaars begroeide zuidhellingvegetaties. Opmerkelijk is hier het veelvuldig voorkomen van Kleine ruit. Lokaal komen enkele, weinig vitale, heideveldjes met Struikheide voor.

Op de vlakke terreinen bestaat de vegetatie uit een fijnkorrelige mozaïek van hoge, soortenarme graslanden en open, lage begroeiingen met mossen en korstmossen. De hoge graslanden hebben een afwisselende dominantie van Duinriet, Zandzegge en Helm. Verspreid komen struikjes voor van ondermeer Braam, Vlier, Kruiwilg, Liguster, Zomereik en Amerikaanse vogelkers. Door de zeewind wordt de zomereik hier zelden groter dan 1 à 2 meter. Op plaatsen waar de begrazingsdruk door konijnen hoog is, hebben zich mos- en korstmosvegetaties ontwikkeld. Hier kwamen soorten voor die kenmerkend zijn voor zuur, oppervlakkig ontkalkt, niet-stuivend zand, zoals Breekblad en Duinklauwtjesmos. Vooral de korstmosvegetaties zijn rijk aan soorten. Tussen de hoge graslanden en de lage mosrijke begroeiingen is een overgangstype met een goed ontwikkelde moslaag aanwezig.

Langs de infiltratieplassen en -kanalen bestaat de oevervegetatie overwegend uit ruigtekruiden. Plaatselijk komt in greppeltjes langs infiltratiewerken een open lage pioniersvegetatie voor met soorten als Greppelrus, Fraai duizendguldenkruid, Bleekgele droogbloem en Late zegge.

Het binnenduïnbos in het natuurmonument is grotendeels onderdeel van enkele (voormalige) buitenplaatsen (Ockenburgh, Bremhof (thans Van Leijdenhof) en Ockenrode). Vegetatiekundig is het te rekenen tot het Duin-Eikenbos. De bodem is ontkalkt, humeus en zandig. In het bos komen stinseplanten voor, zoals Wilde hyacint, Lelietje-der-dalen en Voorjaarshelmbloem. Het bos is rijk aan varens, waaronder Brede en Smalle stekelvaren. Ook komen kruiden zoals Rankende helmbloem en Dagkoekoeksbloem voor. Plaatselijk komen Esdoorn, Amerikaanse vogelkers en Braam voor. De exoten Esdoorn en Amerikaanse vogelkers breiden zich de laatste jaren steeds meer uit.

Op enkele open plekken in het zuidwestelijk deel van het bos liggen waardevolle heide- en (korst)mosveldjes. Vooral in het noordoostelijk deel (bosgebied Ockenburgh) komen plaatselijk aangeplante, uitheemse soorten voor, zoals Rhododendron en Taxus, hetgeen kenmerkend is voor landgoedbossen. Verspreid komen enkele naaldbosjes en berkenbosjes voor.

Zeldzame en minder algemene plantesoorten in het natuurmonument zijn: Blauwe zeedistel, Duinsalomonszegel, Kleverige reigersbek, Fakkелgras, Fraai duizendguldenkruid, Rankende helmbloem, Bleekgele droogbloem, Driedistel, Kruipend stalkruid, Wilde hyacint en diverse mossen en korstmossen, waaronder Cladonia.

In het natuurmonument komen minder algemene paddestoelen voor, zoals Gewimperde aardster, Gewone morielje en Kapjesmorielje.

Fauna

Het natuurmonument is als broed-, rust- en fourageergebied van bijzondere betekenis voor grote aantallen vogelsoorten.

In het duingebied Solleveld zijn circa 280 soorten waargenomen. Ongeveer 70 soorten broeden in het gebied. De vlakke open terreinen met lage begroeiingen zijn vooral van belang als broedgebied voor Patrijs, Gekraagde roodstaart, Roodborsttapuit, Slobeend, Sprinkhaanrietzanger, Tureluur, Kievit, Scholekster, Wulp, Tapuit, Kneu en Graspieper. Deze soorten profiteren van de rust (als gevolg van de afwezigheid van recreanten).

De bossen en struwelen in het natuurmonument vormen broed- en rustgelegenheid voor verschillende soorten als Braamsluiper, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Kleine bonte specht, Boomklever, Boomkruiper, Fluitcr, Nachtegaal, Sijs, Wielewaal, Goudvink, Houtsnip en Torenvalk. Vooral het vogelreservaat Ockenburgh in het oosten van het natuurmonument heeft een opvallend hoge broedvogeldichtheid. In dit gebied broedt elk jaar een kolonie Blauwe reigers.

Het bos en duingebied is van belang voor trekvogels, standvogels en winter- en zwerfgasten, zoals Koperwiek, Goudvink, Buizerd, Sperwer en Bosuil.

Een opvallend aspect in het natuurmonument is het voorkomen van vele nesten van de Rode bosmier.

Als zoogdiersoorten kunnen onder meer worden genoemd: Vos, Wezel, Bunzing, Hermelijn, Egel, Eekhoorn, Baardvleermuis, Dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Rosse woelmuis, Dwergspitsmuis en Bosspitsmuis.

In het natuurmonument leven verschillende soorten amfibieën, waaronder de Rugstreeppad en Groene kikker alsmede één reptielesoort, de ernstig bedreigde Zandhagedis.

3. Natuurschoon

Het karakter van het duin- en binnenduinlandschap, gekenmerkt door landgoedbossen met soms monumentale eiken en beuken enerzijds en open duingebieden met de daarin gelegen duingraslanden anderzijds verleent het natuurmonument in landschappelijk opzicht een aantrekkelijk aanzien. Het is daarom, mede vanwege de uitgestrektheid van het gebied, de mate van reliëf en de relatieve verscheidenheid aan milieu-omstandigheden van betekenis uit het oogpunt van natuurschoon.

4. Begrenzing

Het natuurmonument Solleveld is eigendom van de gemeente Den Haag, het Hoogheemraadschap Delfland, de Westlandsche Drinkwaterleiding Maatschappij en verschillende particulieren. Het natuurmonument is globaal gelegen tussen Kijkduin in het noorden, Ockenburghstraat in het oosten, Monsterseweg, Haagweg en Slaperdijk in het zuidoosten, de Molenslag bij Ter Heijde in het zuiden en de duinvoet in het westen.

De grens van het natuurmonument is zo gekozen dat een in ecologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet is gebracht. Binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen landhuizen, woningen, huizen en bedrijfsgebouwen, inclusief delen van bijbehorende erven, vallen als enclaves buiten de begrenzing van het natuurmonument. Ook vallen wegen met een gesloten verharding, tezamen met de aangrenzende 0,5 meter berm, buiten het beschermd natuurmonument.

Door duinafslag is in de loop der jaren de duinvoet plaatselijk landinwaarts opgeschoven. Bij duinafslag verplaatst de grens van het natuurmonument zich landinwaarts, bij duinaangroei of verbreding van de duinen verplaatst de grens zich zeewaarts.

Voor de exacte begrenzing van het natuurmonument zij verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN 148.

5. Andere van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument Solleveld of delen ervan zijn de volgende instrumenten van kracht:

- Streekplan Zuid-Holland-West (1987).

De aanduidingen in het streekplan met betrekking tot het natuurmonument zijn gericht op de bescherming van de hoofdfunctie "natuur" en het waterwinningsbelang. Verder zijn delen van het natuurmonument aangeduid als "natuurgebied landgoedbos", "bestaand recreatiegebied", "hoofdwaterkering", "groene ader" en "stiltegebied". De laatste aanduiding is indicatief.

- Grondwaterwet en de daarmee samenhangende planvorming.
De Grondwaterwet stelt met de daarop gebaseerde vergunningen regels terzake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water in de bodem van het natuurmonument.
- Provinciale verordeningen.
Voor het grootste deel van het natuurmonument is de verordening "Bescherming Waterwingebieden Zuid-Holland" (1986) van toepassing. Deze verordening bevat bepalingen ter bescherming van de (grond)waterkwaliteit. Een grondwaterbeschermingsplan is in voorbereiding.
- Deltawet, Waterstaatswet, Delflands Regelement en Keur.
Op basis van de Deltawet is de zeeweringbeheerder in het natuurmonument verplicht de zeewering op Delta-sterkte te brengen. In 1987 is daartoe in een groot deel van de zeereep een zandsuppletie uitgevoerd.
De Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland bevat onder meer gebods- en verbodsbepalingen ter bescherming van de zeewering en is van toepassing op het gedeelte van het natuurmonument, gelegen binnen een zone van 600 meter landinwaarts van de rijksstrandpalenlijn (buiten- en binnenduinen).
- Bestemmingsplannen van de gemeenten 's-Gravenhage en Monster.
Voor het in de gemeente 's-Gravenhage gelegen deel van het natuurmonument vigeren de bestemmingsplannen "Uitbreidingsplan in Hoofdzaak" (onherroepelijk geworden in 1962), "Uitbreidingsplan Kijkduin-Oost" (onherroepelijk geworden in 1963), "Uitbreidingsplan Kijkduin-West", (gedeeltelijk onherroepelijk geworden in 1965) en "Ockenburg" (gedeeltelijk onherroepelijk geworden in 1985). De volgende bestemmingen zijn hoofdzakelijk van toepassing: "duinpark", "bospark", "waterwinning", "waterstaatsdoeleinden", "waterwingebied en natuurgebied", "kampeerterrein I" en "kampeerterrein II".
Voor het bestemmingsplan "Ockenburg" geldt een aanlegvergunningstelsel.

Voor het in de gemeente Monster gelegen deel van het natuurmonument vigeren de bestemmingsplannen "Uitbreidingsplan in Hoofdzaak", "Kom ter Heijde", "Natuurgebieden", "Herziening Bestemmingsplan Natuurgebieden" en "Buitengebied" (voor zover betrekking hebbende op de gronden behorend tot het natuurmonument) goedgekeurd in respectievelijk 1961, 1976, 1975, 1977 en 1986. De volgende bestemmingen zijn hoofdzakelijk van toepassing: "waterstaatsdoeleinden, primaire zeewering", "natuurgebied, duin", "strand en duinterrein", "zeekering, boscultuur en waterwinning", "waterwingebied en natuurgebied", "waterstaatsdoeleinden", "straalverbindingstraject", "drinkwaterleidingbedrijf met bijbehorende erven".
Voor de bestemmingsplannen "Natuurgebieden", "Herziening bestemmingsplan Natuurgebieden" en "Buitengebied" gelden aanlegvergunningstelsels.

Ter vervanging van de bestemmingsplannen "Uitbreidingsplan in hoofdzaak", "Natuurgebieden" en "Herziening Bestemmingsplan Natuurgebieden" heeft de gemeenteraad in augustus 1988 het bestemmingsplan "Duingebied Noord" vastgesteld. Dit plan is ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

6. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden.

In het algemeen geldt dat voor het sinds jaar en dag in het natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning op grond van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet nodig is. Desalniettemin is het uit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het gebruik en beheer van het natuurmonument meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen)

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen daarbuiten indien deze een negatieve invloed op de in het natuurmonument aanwezige waarden hebben. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen gevolgen hebben voor het huidig gebruik en beheer van het aanpalend gebied.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te geschieden. De aanvraag moet worden gezonden aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage).

De in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen zijn voor een ieder van kracht.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument.

In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit sterk verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer Zuid-Holland van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te raadplegen. Deze zal uitsluitend kunnen geven over de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde ten aanzien van het voorgaande de gedachten te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming:

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
 - Plaatsen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, (toer)caravans, kampeerauto's en tenten, anders dan het huidige gebruik op de bestaande campings;
 - Aanleggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties, constructies of apparatuur;
 - Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen, zoals kampeerterrains, crossbanen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen en oefenterreinen voor hondesport;
 - Aanleggen of verharderen van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
 - Ontgronden, bodemverlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en verrichten van graafwerkzaamheden;
 - Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, hulpstoffen, producten of materialen;
 - Het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben. Wanneer in de loop der tijd na de aanwijzing het gebruik extensiever is geworden zal het meest recente (extensieve) gebruik als huidig gebruik worden aangemerkt;
 - Branden van riet, hout en ruigte en het verbranden van afval;
 - Het verrichten van handelingen die een wijziging in de stijghoogte van diverse watervoerende pakketten, waterkwaliteit, grondwaterstand of waterhuishouding in het natuurmonument beogen of ten gevolge kunnen hebben. Hiervan zijn uitgezonderd de handelingen ten behoeve van waterwinning die tot het normale onderhoud en het bestaande winnings- en infiltratieregime behoren;
 - Het gebruik van meststoffen;
 - Het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
 - Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten;
 - Handelingen, anders dan het normale onderhoud, ten behoeve van de zeewering;
 - Het uitoefenen van de jacht met uitzondering van de jacht op basis van overeenkomsten aangaan, c.q. vergunningen verleend vóór de datum van deze beschikking.
- Bij het verlopen van de geldigheidsduur van de overeenkomsten dient, voor voortzetting van de jacht, vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.

In het algemeen geldt dat het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik in zijn huidige vorm en intensiteit niet als schadelijke handeling in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet zal worden opgevat en mitsdien zonder vergunning mag worden voortgezet.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen.

Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon en/of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet, is voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker meer duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de waarden van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen. De hoofdlijnen van het voor het natuurmonument gewenste beheer komen in paragraaf 8 aan de orde.

6.3. Rechtsgevolgen artikel 16 en artikel 17

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten, onverminderd het bij de artikelen 12 en 14, derde lid, bepaalde.

Op grond van dit artikel kunnen schadelijke activiteiten, zoals crossen met motorvoertuigen en/of (brom)fietsen, alsmede het uitoefenen van de modelvliegtuigsport worden tegengegaan. Het verbod van artikel 16 geldt niet, voor zover door derden handelingen worden verricht waarvoor de Minister ontheffing heeft verleend of die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst, welke de eigenaar of gebruiker met hen is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument, danwel na de aanwijzing met inachtneming van de uit artikelen 12 en 14 voor hem voortvloeiende verplichtingen.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gemachtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze kenbaar is gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is.

Ingevolge dit artikel is het mogelijk (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, af te sluiten ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

7. Huidig gebruik en beheer

Het huidig gebruik en beheer van het natuurmonument is voornamelijk gericht op het onderhoud van het terrein ten dienste van de zeewering, waterwinning, natuurbehoud en recreatie.

7.1. Zeewering

Het huidig gebruik en beheer van de zeewering is gericht op de instandhouding van de waterkerende functie van de duinen. De verplichtingen van de grondgebruikers in deze zijn neergelegd in de Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland. De reglementaire beheerstaak van Delfland heeft betrekking op de buiten- en binnenduinen tot 600 meter landinwaarts, gemeten vanaf de Rijksstrandpalenlijn.

Beheerswerkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewerende functie van de duinen in de binnen- en buitenduinen plaatsvinden en behoren tot het normaal onderhoud zijn:

- het plaatsen, hebben en onderhouden van peilschalen, meetpalen, kleinschalige meetopstellingen, verbods- en aanduidingsborden e.d.;
- het tijdelijk plaatsen van dagverblijven voor arbeiders;
- het aanbrengen van helm en andere duinplanten en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiving van de duinen tegen te gaan en om duinvorming te stimuleren;
- het snoeien en steken van duinbeplantingen teneinde het materiaal aan te wenden om verstuiving tegen te gaan;
- het opruimen en herplaatsen van afrasteringen;
- het afvlakken van duintoppen in de buitenduinen om uitgestoven gaten aldaar op te vullen, waarna inplant plaatsvindt;
- het hebben en onderhouden van bestaande wegen en paden en het zo nodig opnieuw uitvoeren van een oppervlaktebehandeling;
- kleinschalige suppletie of verplaatsing van zand in de buitenduinen.

Tot de werkzaamheden tot herstel van voor de zeeweringsfunctie ongewenste veranderingen in de buitenduinen (zoals bijv. bij stormschade) behoren:

- het aanbrengen van een buitenberm aan de zeezijde met een beperkte breedte (meestal wordt circa 5 m. aangehouden) op variërende hoogte;
- het opnieuw onder een helling brengen van (gedeelten van) het buitentalud (ter indicatie: als meest gewenste helling wordt 1 op 4 nagestreefd).

Tot de werkzaamheden in geval van calamiteitssituaties worden gerekend de werkzaamheden bij dreigend of dringend gevaar als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet. Van deze werkzaamheden dient terstond melding te worden gedaan bij de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in Zuid-Holland.

Voor bovengenoemde werkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewering in de buitenduinen plaatsvinden is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

Grootschalige ingrepen ten behoeve van de zeewering, als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, zijn voor zover deze schade aan de natuurwaarden of het natuurschoon veroorzaken of ontsierend zijn vergunningplichtig op grond van de Natuurbeschermingswet. Daarnaast zijn in elk geval vergunningplichtig:

- aanleg van nieuwe, verharde dan wel onverharde wegen en paden;
- leggen van onder- of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers en het storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;
- aanbrengen van constructies en installaties noodzakelijk voor waarneming van zeewerende duinen, strand en aangrenzend water;
- uitbreiding opslagterrein.

Deze opsomming is niet limitatief.

Ingrepen zijn niet vergunningplichtig indien deze zijn opgenomen in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

In 1987 is op grond van de Deltawet de zeewering verzwaard. Tussen de eerste en de nu ontstane tweede zeereep wordt geëxperimenteerd met het begeleiden van natuurlijke ontwikkelingen van het terrein zoals het ontstaan van stuifketels en de vestiging van pioniervegetaties.

7.2. Waterwinning

Een deel van het natuurmonument vervult voor de waterwinning een belangrijke functie als inzigt- en winningsgebied. Deze bestaat uit het terugwinnen, na zuivering door de zandlagen, van neerslagwater en voorgezuiverd infiltratiewater. Het winningssysteem bestaat uit waarnemings- en winputten, transportleidingen, kabels en bedrijfsgebouwen.

Beheerswerkzaamheden die ten behoeve van de waterwinning worden uitgevoerd en die tot het normale onderhoud behoren, zijn:

- peilen en bemonsteren van waarnemingsputten,
- mechanisch reinigen van winputten,
- proefpompen,
- het bereikbaar houden van waterwintechnische punten als putten en afsluiters,
- het begaanbaar houden van bedrijfspaden langs winningsmiddelen-series ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden met een kleine eenheid,
- reparaties van buisbreuk in transportleidingen.

Door onvoorziene omstandigheden kunnen de volgende spoedeisende situaties zich voordoen waarbij geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is:

- Een kortstondige verlaging van de grondwaterstand als gevolg van een noodzakelijk verhoogde grondwateronttrekking in het geval dat de productie van drinkwater elders tijdelijk wegvalt. Dit is zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet toegestaan in die gevallen waarbij de praktijksituatie zodanig is dat zonder een verhoogde onttrekking in het natuurmonument vrijwel direct de volksgezondheid in gevaar kan komen en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. De Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer Zuid-Holland wordt hierover onverwijld geïnformeerd. De verhoogde onttrekking dient zo spoedig mogelijk te worden beëindigd.
In spoedeisende gevallen, anders dan hiervoor omschreven, dient voorafgaande aan een voorgenomen verhoogde onttrekking de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer te worden geraadpleegd over het al dan niet vergunningplichtig zijn van de extra onttrekking. Hierbij dient in ieder geval te worden aangetoond dat geen reële alternatieven voorhanden zijn.
- De noodzaak tot infiltratie van boezemwater in de infiltratieplassen vanwege het wegvallen van de aanvoer van Andels Maaswater. Deze methode dient alleen in uiterste gevallen te worden toegepast, nadat hiervan melding is gedaan bij voornoemde Consulent. Bij deze melding moet worden aangetoond dat er geen reële alternatieven voorhanden zijn. De normale aanvoer dient zo spoedig mogelijk te worden hersteld.

7.3. Natuurbeheer

In het open duingebied bestaat het beheer gericht op het instandhouden van de natuurwaarden voornamelijk uit "niets doen". Plaatselijk wordt de vegetatie gemaaid ter bestrijding van akkerdistels. In het open duinterrein is een vogelringstation in gebruik. Het beheer van de bossen in het natuurmonument is gericht op onderhoud ten behoeve van duurzame instandhouding van de diverse bosmilieus, verhoging van de natuurwaarden en extensieve recreatie.

Voor de Van Leydenhof wordt het beheer door de Stichting Het Zuidhollands Landschap gevoerd volgens een beheersrichtlijn. Op het landgoed Ockenrode vindt het bosbeheer plaats volgens een beheersplan. In het door de gemeente ingestelde vogelreservaat Ockenburgh is het beheer gericht op verhoging van de vogelkundige waarden. In verband daarmee worden bomen (met name Esdoorns) geringd en ter plaatse thuishorende bomen en struiken geplant. Op verschillende plaatsen worden Esdoorns geringd en/of gekapt en verwijderd. In een deel van de bossen vindt herinplant plaats met voornamelijk Eik, en in mindere mate Els, Beuk, Kardinaalsmuts en naaldhoutsoorten.

7.4. Recreatief medegebruik

Het grootste deel van het natuurmonument is gesloten voor recreatief medegebruik. Het natuurmonument is ontsloten door een in noord-zuidrichting gelegen fietspad, enkele wandelpaden en doorgangen naar het strand. In het waterwingebied is paardrijden niet toegestaan. Nabij het Zeehospitium is een deel van de zeereep opengesteld voor recreatieve activiteiten, zoals wandelen en fietsen op een tweetal daartoe bestemde paden en paardrijden op een daartoe bestemd pad.

Het Hyacinthenbos en het Van Leijdenhof zijn onder voorwaarden opengesteld als wandelgebied. Het landgoed Ockenrode en de direkte omgeving van psychiatrisch ziekenhuis Dorestad zijn toegankelijk voor personeel en patiënten. In het landgoed Ockenrode is een tennisbaan aanwezig.

Het bosgebied Ockenburgh (omgeving Jeugdherberg) is vrij toegankelijk op wegen en paden. Hier is een kleine speeltuin aanwezig. Een matig vochtig weiland wordt 's winters gebruikt als ijsbaan en 's zomers begraasd door koeien.

Het kampeerterrein Solleveld is in de zomermaanden en weekeinden opengesteld voor extensieve vormen van kamperen door het Kampbeheer Solleveld. Er geldt een vrijstelling ingevolge de Kampeerwet voor het verblijf van maximaal 140 personen in kampeermiddelen. Voorts geldt vrijstelling voor een vorm van kamperen zoals bedoeld in artikel 22a van de Kampeerwet. De kampeerders hebben een collectief recht van overpad naar zee. Nabij Ter Heijde is een terrein tijdelijk in gebruik als seizoenskampeerterrein.

7.5. Overig gebruik

Het kampeerterrein Solleveld wordt buiten het zomerseizoen gebruikt als oefenterrein voor het africhten van politiehonden.

Delen van het bospark Ockenburgh worden beheerd als gazon. Een klein deel van het natuurmonument behoort tot de Haagse begraafplaats Westduin. In dit beboste deel loopt een wandelpad en vindt asverstrooiing plaats.

Ten behoeve van nuttige doeleinden (b.v. wetenschappelijke inventarisaties) wordt toegang verleend tot voor publiek gesloten delen van het natuurmonument. In het natuurmonument wordt de jacht verhuurd, met uitzondering van het Hyacinthenbos, kampeerterrein Solleveld, bosgebied Ockenburgh en de strook bos binnen camping Ockenburg en de begraafplaats Westduin waar de gemeente Den Haag afschot in eigen beheer heeft.

8. Gewenst beheer

Het beheer van het natuurmonument dient gericht te zijn op het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon. Bevorderd zal worden dat voor het natuurmonument beheersplannen ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet zullen worden opgesteld.

8.1. Gewenst beheer van de zeewering

Bij de uitvoering van waterstaatkundige werken in en het beheer van de zeewering is het gewenst dat de natuur- en landschapswaarden zoveel mogelijk worden gespaard en tot ontwikkeling kunnen komen, voor zover de veiligheid dit toelaat.

8.2. Gewenst beheer van de terreinen

Het is gewenst het terreinbeheer meer te richten op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de levensgemeenschappen, plante- en diersoorten in het voor hen meest geschikte milieu, alsmede het behoud, het herstel en de ontwikkeling van abiotische factoren (waterhuishouding, geomorfologie e.d.). Van nature komen in de kustduinen alle stadia in de successie van een duingebied naast elkaar voor; van stuifplekken tot en met goed ontwikkeld loofhoutbos.

De afwisseling van nat en droog, van noord- en zuidhelling, van kalkarme en kalkrijk, van intensief begraasd en niet begraasd etc., alsmede antropogene invloeden in bepaalde situaties maken het duingebied tot een dynamisch natuurgebied, waarin diverse natuurlijke processen werkzaam zijn.

Voor grote delen van het natuurmonument komt het huidige beheer overeen met het gewenste beheer, namelijk "niets doen". Voor de overige delen van het natuurmonument is gewenst het beheer meer te richten op de ontplooiing van de natuurlijke potenties van het natuurmonument door diverse processen in het duin in goede onderlinge verhouding te laten ontwikkelen (onder andere door middel van regeneratie).

Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het invoeren van extensieve begrazing van droge duingraslanden, zodat een ruimtelijk gevarieerd complex van levensgemeenschappen kan ontstaan. Ook is het herstel van de natuurlijke waterhuishouding door terugdringing van de waterwinning en oppervlakte-infiltratie zeer wenselijk ter versterking van het natuurlijk karakter van het duingebied.

Het maaien en afplaggen kan een gewenste ingreep zijn daar waar sprake is van verzuivering als gevolg van stijging van de grondwaterstand of infiltratie van oppervlaktewater. Door het bevorderen van verstuivingen zal de dynamiek van het natuurmonument toenemen. De ondergrond (circa 50 cm. beneden maaiveld) van het middenduyn is namelijk relatief kalkrijk, hetgeen een belangrijke basisvoorwaarde is voor waardevolle pioniervegetaties.

Het is wenselijk het intensieve gazonbeheer in delen van het landgoed Ockenburgh zodanig te wijzigen dat zowel herstel en ontwikkeling van natuurwaarden als extensief recreatief medegebruik mogelijk is, bijvoorbeeld door het toepassen van een verschrallend hooilandbeheer.

Verder dienen maatregelen te worden getroffen, die verstoring van kwetsbare delen van het natuurmonument, ook de vrij toegankelijke delen, voorkomen danwel beperken.

Waar mogelijk zou de omvorming van naaldbossen langs natuurlijke weg in een meer natuurlijke begroeiing gestimuleerd kunnen worden. Het is gewenst Esdoorn en Amerikaanse vogelkers te bestrijden zodat ruimte wordt geboden voor een spontane ontwikkeling van natuurlijke bosmilieus. Ten behoeve van het behoud van de heideveldjes zijn specifieke beheersmaatregelen nodig.

8.3. Gewenst beheer ten aanzien van de waterwinning

Door infiltratie van water en de hoge instroomsnelheden hebben zich in en om de infiltratiewerken voedselrijkere milieus ontwikkeld. Deze passen niet in een natuurlijk duinecosysteem. De laatste jaren wordt voorgezuiverd Andels Maaswater geïnfiltreerd. Het is gewenst dat het in te laten infiltratiewater door voorzuivering een zodanige kwaliteit bereikt dat inbreng van voedingsstoffen beperkt wordt. Door infiltratie met schoon water zal bovendien het periodiek schonen van infiltratiewerken tot een minimum beperkt kunnen worden.

Zuiveringsslib wordt thans direct ten noorden van het bedrijventerrein van de WDM in de Haagse duinen in een bezinkingsbekken opgeslagen. Het is gewenst dit slib uit het natuurmonument af te voeren.

Voorts dient te worden gestreefd naar het in de praktijk brengen van methoden van waterwinning en -infiltratie waarbij de duinen zoveel mogelijk worden ontzien, zoals diepinfiltratie en -winning.

In algemene zin is een terugdringing van de waterwinning in het duingebied noodzakelijk om een duurzame instandhouding van de natuurwaarden van het duingebied te kunnen garanderen.

8.4. Gewenst beheer ten aanzien van recreatief medegebruik

Het is wenselijk een zonering in het recreatief gebruik van het natuurmonument te bewerkstelligen.

Behoud en versterking van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dient hierbij uitgangspunt te zijn.

Hierbij zal mede worden bekeken hoe met inachtneming van voornoemd uitgangspunt de kwaliteit van het recreatief medegebruik kan worden verhoogd.

Het niveau van het recreatief medegebruik in een deel van het bosgebied zou gedurende het seizoen gefaseerd kunnen worden waardoor de noodzakelijke rust voor de fauna zal toenemen.

Intensieve vormen van dagrecreatie zijn niet in overeenstemming met het streven de natuurwaarden en het natuurschoon van het natuurmonument te behouden of te herstellen. In het natuurmonument dienen dan ook geen nieuwe intensieve dagrecreatieve voorzieningen te worden gerealiseerd. Bestaande vormen van dagrecreatie, zoals het gebruik van de ijsbaan en de speeltuin in het wandelpark Ockenburgh, kunnen gehandhaafd blijven. Ook het extensieve gebruik als kampeerterrein van een terrein ten westen van psychiatrisch centrum Dorestad kan gehandhaafd blijven.

Ongewenst is daarentegen het huidige gebruik als kampeerterrein van een terrein bij Ter Heijde. De kampeerfunctie is strijdig met de natuurwaarden. Bezien zou moeten worden of het kampeerterrein te verplaatsen is naar een minder kwetsbare plaats buiten het natuurmonument. Nader onderzocht moet worden in hoeverre de tennisbaan bij Ockenrode een negatieve invloed op het natuurmonument uitoefent en hoe de eventuele invloed te beperken is.

De ligging van het natuurmonument op geringe afstand van Den Haag (Kijkduin) en Monster geeft goede mogelijkheden voor natuureducatie.

8.5. Gewenst overig beheer

Jacht zal kunnen plaatsvinden wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven dat zodanig wordt gejaagd dat de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan zal een vergunning ex artikel 12 worden verleend.

Daar waar het beheer van een aangewezen natuurmonument gericht is op spontane ontwikkeling van zo compleet mogelijke ecosystemen met een hoge mate van zelfregulatie en tevens medegebruik grotendeels is uitgesloten, zal geen vergunning ex artikel 12 worden verleend, tenzij zulks in het belang van het natuurbeheer of ter voorkoming en beperking van wildschade noodzakelijk is.

Het verdient aanbeveling voor het africhten van politiehonden te zoeken naar een oefenterrein buiten het natuurmonument.

9. Inlichtingen

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Consulentenschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in Zuid-Holland, Muzenstraat 30, 2511 VW Den Haag, telefoon 070 - 3624611.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Directie Natuurbeheer

N-95-9918

2 januari 1996

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied Kapittelduinen, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet;

dat het natuurmonument een schakel vormt in het Nederlandse kustduingebied, welk gebied door een bijzondere combinatie van milieufactoren van internationale betekenis is;

dat het natuurmonument een karakteristiek voorbeeld van het Nederlandse duinlandschap is, zoals dat in de loop der eeuwen is ontstaan als gevolg van een samenloop van natuurlijke factoren en menselijk handelen;

dat het natuurmonument mede zijn waarde ontleent aan de bijzondere ligging ten opzichte van de kust en de oude monding van de Maas, waardoor zowel kust- als rivierkenmerken aanwezig zijn.

dat het natuurmonument een in ecologisch en landschappelijk opzicht integrerend onderdeel vormt van het duingebied tussen Den Haag en Hoek van Holland;

dat het natuurmonument wordt gevormd door ten oosten van het strand gelegen duinen, duinvalleien, duinplassen, duin- en landgoedbossen, graslanden, struwelen en ruigten, welke onderdelen in biologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden die worden bepaald door geologische, geomorfologische en klimatologische omstandigheden en activiteiten van de mens nu en in het verleden;

dat in samenhang met deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden zich een aantal waardevolle levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land minder algemene en zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument van belang is als broed-, rust-, foerageer- en doortrekgebied voor vogels, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten;

dat het natuurmonument van belang is als biotoop van een aantal soorten amfibieën, reptielen en zoogdieren, waaronder in ons land weinig tot zeldzaam voorkomende soorten;

dat het natuurmonument van belang is als biotoop van een aantal soorten insecten, waaronder in ons land minder algemene soorten;

dat het natuurmonument door zijn openheid, reliëf en binnenduinrandbos van betekenis is uit het oogpunt van natuurschoon;

overwegende, ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de geomorfologische, biologische en hydrologische kenmerken en processen en het natuurschoon, maar ook de bodemkundige gesteldheid, de met bovengenoemde waarden samenhangende cultuurhistorische hoedanigheid, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust;

overwegende tenslotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

gezien de beschikking van 2 januari 1995, kenmerk NBLF-94-12059, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "Kapittelduinen";

gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Raad voor het Natuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

B E S L U I T :

Artikel 1.

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Kapittelduinen", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend 's-Gravenzande, sectie I, nrs. 2, 4 ged., 5, 3859, 4294, 5187 ged., sectie M, nrs. 287, 462, 958, 1021, 1267, sectie N, nrs. 1075, 1076, sectie O, nrs. 1052, 1053, sectie P, nrs. 3 t/m 16, 410 t/m 412, 419 t/m 424, 431, Hoek van Holland, sectie A, nrs. 1005, 1101, 1103, 1318, 1320 ged., sectie B, 720, 882, 2540, 2541 ged., 2593, 3403 ged., 3591, 3592 ged., 3593 ged., 3619 ged., 3891 ged., 4034 ged., 4234 ged., Monster, sectie F, nrs. 4, 5, 296, 414, 711, 712, 1123, 1205, 1207, 1306, 1421, 1422 ged., 1561, 1565, 1653, 1660, 1661, 1852 ged., 1861, 1881, 1892, 1896, 1898, 1900 ged., 1901 ged., 1906 en 1908, één en ander zoals aangegeven op de bij de beschikking horende kaart BN170/SN116.

Artikel 2.

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

Den Haag, 2 januari 1996

DE MINISTER VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ,
voor deze,
DE DIRECTEUR-GENERAAL LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J.F. de Leeuw', written over a horizontal line.

ir. J.F. de Leeuw

TOELICHTING bij de beschikking N-95-9918

1. INLEIDING

Het natuurmonument "Kapittelduinen" is gelegen in de gemeenten Monster, 's-Gravenzande en Rotterdam (deelgemeente Hoek van Holland) en beslaat een oppervlakte van circa 500 hectare.

Het natuurmonument Kapittelduinen wordt gevormd door staats- en niet-staatseigendommen. Wanneer in deze toelichting wordt gesproken van het natuurmonument Kapittelduinen, wordt hiermee het gehele natuurmonument bedoeld. Deze toelichting behoort bij de beschikking houdende aanwijzing als beschermd natuurmonument van de niet in eigendom van de Staat zijnde percelen van Kapittelduinen. De Staatseigendommen zullen worden aangewezen tot Staatsnatuurmonument.

Het ligt in het voornemen de komende jaren de daarvoor in aanmerking komende delen van het Nederlandse kustduingebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevolle delen van het kustduingebied te bevorderen. Dit voornemen is neergelegd in de regeringsbeslissing van het Natuurbeleidsplan.

Het natuurmonument vormt een integrerend deel van het Nederlandse kustduingebied, dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een grote ruimtelijke afwisseling in milieu-omstandigheden en een daarmee samenhangende soortenrijkdom.

Het natuurmonument bestaat hoofdzakelijk uit buitenduinen op relatief korte afstand van de zee en binnenduinen die zowel dicht bij zee als meer landinwaarts gelegen zijn. De binnenduinen bestaan voor een groot deel uit het laatst overgebleven deel van een haakwal uit het Maas-estuarium. De naast elkaar voorkomende kust- en rivierinvloeden in de meer landinwaarts gelegen delen van het natuurmonument zijn typerend voor het natuurmonument.

In het natuurmonument komen zowel open duinen en duingraslanden voor met soortenarme zuidhellingvegetaties en meer soortenrijke noordhellingvegetaties, zoals struwelen en landgoedbos.

In het natuurmonument zijn globaal de volgende onderdelen te onderscheiden: de zeekering van Ter Heijde tot Hoek van Holland, de Slaperdijk, de "Banken", een gedeelte van de Noordlandse dijk, de "Van Dixhoorndriehoek" (met uitzondering van de gronden ten zuiden van de Badweg), het "Vineterrein", de "Hoekse Bosjes", het "Roomse Duin", het "Hillduin", het "Nieuwlandseduin", een gedeelte van de Nieuwlandsedijk, enkele percelen duingrasland en het Staelduinse Bos.

In de Van Dixhoorndriehoek zijn interessante ontwikkelingen ten aanzien van de vegetatie gaande.

Alle genoemde terreinen zijn in de aanwijzing tot staats- en beschermd natuurmonument samengevoegd onder de naam "Kapittelduinen". Deze naam werd tot in de vorige eeuw gebruikt voor het duingebied van Ter Heijde tot Hoek van Holland en is terug te vinden op oude topografische kaarten.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis, het natuurschoon, de begrenzing, andere voor dit gebied van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing, het huidige gebruik en het gewenste beheer van het natuurmonument.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS

2.1. Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

De ondergrond van het natuurmonument bestaat uit zandige zeebodem- en strandwalafzettingen, daterend uit het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden). In een latere periode zijn daarop de oude en jonge duinzanden afgezet. De oude duinen zijn volledig door jonge duinzanden overstoven. Het grootste deel van de bodem bestaat uit jonge kalkhoudende duinzandafzettingen, waarvan de bovengrond plaatselijk ontkalkt is. De in 1971 voor de toenmalige kust van Hoek van Holland opgespoten Van Dixhoorndriehoek bestaat uit kalkrijke zandgronden uit de monding van de Maas.

Het Staelduinse Bos is gelegen op een haakwal die na de aanleg van de Maasdijk is overstoven. Deze haakwal uit het Maasestuarium strekte zich uit van 's-Gravenzande tot boven Maassluis.

Staelduinen is het laatst overgebleven deel van deze haakwal.

Binnen de Nederlandse kustduinen als geheel vormt het natuurmonument in geomorfologisch opzicht een bijzonder element. Het is één van de weinige terreinen waar kust- en rivierinvloeden tesamen voorkomen. Het rivierzand, dat over het algemeen fijner van samenstelling is dan duinkustzand, bevindt zich in de meer landinwaarts gelegen delen van het natuurmonument.

Behalve de (voormalige) zeereep zijn ook het Roomse Duin, Hillduin en het Staelduinse Bos reliëfrijk. In het westelijk deel van het Staelduinse Bos zijn enkele van oorsprong relatief vlakke delen in de vorige eeuw vergraven en afgezand ten behoeve van de landbouw.

In 1971 is in het zuidwestelijk deel van het natuurmonument voor de toenmalige zeereep een zandsuppletie uitgevoerd waardoor de zogenaamde Van Dixhoorndriehoek is ontstaan. Tussen de nieuwe duinenrij en de oude zeereep is als gevolg hiervan een duinvallei ontstaan, die voor een deel een vochtig karakter heeft.

Ter versterking van de bestaande zeereep is in het noordelijk deel een zandsuppletie uitgevoerd die in 1988 gereed kwam. Het aangebrachte zand is deels ingeplant met Helm en eenmalig bemest.

Het natuurmonument bestaat van oorsprong uit terreinen met een lage

grondwaterstand. Alleen de Banken en een deel van de bij Hoek van Holland gelegen duinvallei zijn vanwege hun lage ligging vochtig. Van enkele vergraven en afgezande delen en van de Hoekse Bosjes wordt de grondwaterstand op kunstmatige wijze hoog gehouden. In de Hoekse Bosjes liggen enkele duinrellen die worden gevoed met zoet (regen)water uit de naast de Hoekse Bosjes gelegen duinenrij. Er vindt in het natuurmonument geen waterwinning plaats.

2.2. Flora en vegetatie

Het gebied valt globaal uiteen in een open duinlandschap met duin- en extensief beheerde graslanden nabij de zee en een meer gesloten landschapstype met duindoornstruweel, duindoorn-vlier-ligusterstruweel en boselementen meer landinwaarts.

In het open duinlandschap van de zeereep groeien vooral Helm, Zandzegge en soorten uit de zeereep zoals Blauwe zeedistel en Zeeraket.

In de Van Dixhoorndriehoek bevinden zich vegetaties van natte en vochtige gronden waarin vooral Riet, hoge cypergrassen en plaatselijk Mattenbies en Greppelrus dominant zijn. Hier komt deze vochtminnende vegetatie voor in een kleinschalig patroon van voornoemde vegetatie, open duingraslanden, extensief beheerde graslanden en duinstruweel.

In de Banken groeit veel Veenwortel, Watermunt, Zilverschoon en Geknikte vossestaart, hetgeen duidt op een nat, voedselrijk en soms wat gestoord milieu. Het voorkomen van Melkkruid, Zilte schijnspurrie en Moeraszoutgras is een indicatie voor de aanvoer van zout via het grondwater (zoute kwel) of via de lucht ("saltspray"). Naast voornoemde soorten vinden we hier Teer guichelheil, Zilte rus en Aardbeiklaver.

Dicht langs de kust groeien lage struwelen met voornamelijk Duindoorn.

Iets meer landinwaarts komen soortenrijkere struwelen voor met Duindoorn, Gewone vlier, Wilde liguster, Kruiwilg, Eenstijlige meidoorn en plaatselijk Grauwe abeel. Ook de soortenrijkdom van de kruidlaag neemt toe naarmate de afstand tot de kust groter wordt. Tevens vinden we hier de eerste rivierinvloeden in de vorm van planten zoals Beemdkroon, Handjesgras, Goudhaver en Wilde kruisdistel die normaal de grote rivieren begeleiden. Naarmate men zich verder van de kust begeeft wordt deze invloed groter. Op plaatsen waar de begrazingsdruk door konijnen hoog is hebben zich interessante mos- en korstmosvegetaties kunnen ontwikkelen.

De verspreid liggende terreinen in en rond Hoek van Holland bevatten afwisselend open duingraslanden, dichte struwelen en (deels ingeplante) binnenduimbossen met plaatselijk ontkalkte bovengrond.

Op de Noordlandse dijk en de Nieuwlandsedijk groeien onder andere Gewone agrimonie, Echt walstro, Knoopkruid en Beemdkroon.

Zeldzame en minder algemene plantesoorten in het meer open deel van het natuurmonument zijn onder andere: Duinaveruit, Parnassia, Fraai

duizendguldenkruid, Waterpunge, Kegelsilene, Stijve ogentroost, Moeraswespenorchis, Vleeskleurige orchis en diverse mossen en korstmossen waaronder Cladonia.

De boselementen bevinden zich hoofdzakelijk in het Roomse duin, het Nieuwlandseduin, de Hoekse Bosjes en het Staelduinse Bos.

Het binnenduin- en landgoedbos bestaat hoofdzakelijk uit eikenbos en gemengd loofbos met Zomereik, Beuk, Gewone es, Veldiep, Grauwe abeel en plaatselijk veel populier, waaronder ook enkele exemplaren van de inheemse Zwarte Populier. De onderbegroeiing bestaat onder andere uit: Kruisbes, Wilde kamperfoelie, Gewone braam, Gewone vlier en Bergvlier.

Een minder gewenste ontwikkeling is de plaatselijke uitbreiding van Gewone esdoorn.

In het Staelduinse Bos en op enkele plaatsen bij Hoek van Holland is het bos plaatselijk sterk vergraven ten behoeve van de bunkerbouw.

Sindsdien hebben de natuurlijke ontwikkelingen betrekkelijk ongestoord kunnen plaatsvinden. Het cultuurhistorisch aspect komt naar voren in de bij het Staelduinse Bos gelegen graslanden, die ten behoeve van agrarische doeleinden vergraven en afgezand zijn.

Rond de extensief beweidde graslanden vinden we plaatselijk struweel met onder andere: Eenstijlige meidoorn, Duindoorn, Gewone vlier, Gewone braam en Zomereik. In de kruidenrijke graslanden zelf vinden we onder andere: Grote ratelaar, Kamgras, Goudhaver, Kattedoorn, Gewone brunel en Platte rus.

In het Staelduinse Bos komen onder andere stinseplanten voor zoals Gewone vogelmelk, Lelietje der dalen en Wilde hyacinth. Verder komen er minder algemene paddestoelen voor zoals: Gewimperde aardster, Gewone morielje en Oranje melkzwam.

2.3. Fauna

Het natuurmonument is als broed-, rust-, doortrek- en foerageergebied van belang voor een groot aantal vogelsoorten. Van de circa 200 waargenomen soorten broeden er minstens 70 regelmatig in het gebied.

De vlakke open terreinen met lage begroeiing zijn vooral van belang als broedgebied voor Patrijs, Roodborsttapuit, Kneu, Sprinkhaanrietzanger, Scholekster, Tureluur, Rietgors, Kleine karekiet en Slobeend.

De bossen en struwelen in het natuurmonument vormen broed- en rustgebied voor verschillende soorten als Boomkruiper, Grauwe vliegenvanger, Boomvalk, Torenvalk, Nachtegaal, Spotvogel, Wielewaal, Bosuil en Ransuil.

Het aantal broedende soorten in het gebied is groot, maar het aantal broedparen is als gevolg van de intensieve recreatie betrekkelijk laag. De grootste aantallen broedparen vinden we vooral daar waar de recreatiedruk relatief laag is.

Het bos- en duingebied is verder van belang voor trekvogels, stand-

vogels, winter- en zwerfgasten als Kempphaan, Buizerd, Sperwer, Kramsvogel, Velduil, Rosse grutto en Wulp.

In de trektijd zijn grote aantallen vogels in het duingebied aanwezig.

Door de bebouwing van Den Haag en het Westland zijn alle vogels, die noordelijker over een veel grotere breedte trekken, hier op de zeer smalle kuststrook aangewezen. Onder Den Haag is dit de enige plaats in de Zuidhollandse vastelandskust deze vogels een rustplaats vinden.

Het natuurmonument herbergt in bunkers en holle bomen zomer- en/of winterverblijven voor zes soorten vleermuizen: Baardvleermuis, Watervleermuis, Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Grootoorvleermuis en de minder algemene Meervleermuis.

Andere zoogdiersoorten die in het gebied voorkomen zijn onder andere: Konijn, Haas, Vos, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Rosse woelmuis, Dwergspitsmuis en Bosspitsmuis.

In het natuurmonument komen verschillende soorten amfibieën voor, waaronder: de Rugstreeppad, de Bruine kikker en de Gewone pad, alsmede één reptieleesoort: de ernstig bedreigde Zandhagedis.

In het natuurmonument komen de volgende niet algemene insectensoorten voor: de Bijenwolf en de Sint Jansvlinder. Voorts komt ondermeer de Wijngaardslak voor.

3. NATUURSCHOON

Het natuurmonument maakt deel uit van één van de laatste grotere niet verstedelijkte ruimten in het verder sterk verdichte Westland. Het contrast van dit natuurmonument met het industriële landschap van het Europoortgebied aan de overzijde van de Nieuwe Waterweg enerzijds en de glastuinbouw van het Westland anderzijds, verleent dit gebied een bijzondere landschappelijke kwaliteit. Het karakter van het duin- en binnenduinlandschap, gekenmerkt door landgoedbos, open duinlandschap en duingraslanden, verleent het natuurmonument in landschappelijk opzicht een aantrekkelijk en gevarieerd aanzien. Het is daarom, mede vanwege de relatieve verscheidenheid aan milieuomstandigheden en de mate van reliëf van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

4. BEGRENZING

Het natuurmonument is eigendom van het Hoogheemraadschap van Delfland, de gemeente Rotterdam, de stichting "Het Zuidhollands Landschap", de Dienst der Domeinen en van partikulieren. In het noorden is het natuurmonument begrensd door de Molenslag, waar het aansluit op het natuurmonument Solleveld.

Het ligt in de bedoeling de spoorweg Rotterdam - Hoek van Holland door te trekken in zeewaartse richting. In het ontwerp-bestemmings-

plan "Hoek van Holland aan Zee", dat zich momenteel in het stadium van het overleg ex artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening (1985) bevindt, zijn ten noorden van de Badweg en de Strandweg hiertoe gronden bestemd voor onder meer spoorwegdoeleinden. Er wordt vanuit gegaan dat realisering van een tracé binnen een afstand van 25 meter van de Badweg haalbaar is. Gelet hierop is de grens van het natuurmonument op deze afstand vanaf de Badweg gelegd. Alleen indien uit nadere studie zou blijken, dat een tracé op een grotere afstand van de Badweg substantiële meerwaarde heeft dan de na te streven situering binnen de hiervoor aangegeven strook van 25 meter zal worden overwogen toepassing te geven aan artikel 11 van de Natuurbeschermingswet ten behoeve van een dan overeen te komen tracé.

Ten zuiden van de Badweg hiervan liggen parkeerplaatsen en worden intensieve recreatieve voorzieningen voorzien, zodat aanwijzing van deze strook niet in de rede ligt.

Vanwege de aanwezige natuurwaarden van de Noordlandse dijk, de Slaperdijk en de Nieuwlandsedijk zijn deze onder de aanwijzing gebracht.

Binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen gebouwen met bijbehorend erf vormen enclaves die niet tot het natuurmonument worden gerekend. Ook vallen wegen met een gesloten verharding, tesamen met 0,5 meter van de aangrenzende berm, buiten het natuurmonument.

De in gebruik zijnde bunkers behoren als zodanig niet tot het natuurmonument; de gronden gelegen op en om deze bunkers wel.

De begrenzing aan de westzijde wordt gevormd door de duinvoet zoals deze is beschreven in de Algemene Keur van Delfland (hoogte 3.20 m + NAP). Deze is waarneembaar als afrastering die vanaf Rijksstrandpaal 116 noordwaarts tussen de buitenste duinvoet van de zeereep en het strand loopt. Ten zuiden van deze strandpaal volgt de begrenzing de voet van de buitenste duinrichel (aan de zeezijde) in het verlengde van de voornoemde afrastering. Bij het eerste strandpaviljoen bij de "Zeekant-noord" buigt de grens af richting (loodrecht op) de asfaltweg "Zeekant-noord". De dertien bestaande paviljoens vallen buiten de begrenzing van het natuurmonument. De bebouwing aan het eind van de Rechtestraat is, zoals aangegeven op de bijbehorende kaart, als exclave uitgerasterd en daarmee ook buiten de begrenzing gehouden. De grens loopt langs de oostkant van de toegangsweg "Zeekant-noord" richting Badweg.

Met deze begrenzing wordt getracht een zo goed mogelijk aansluitende bescherming van dit kustduingebied te realiseren. De begrenzing van de afzonderlijke onderdelen is zo gekozen dat in geomorfologisch, landschappelijk en ecologisch opzicht een samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht.

Bij duinverbreding ten behoeve van het dynamisch handhaven van de basiskustlijn of natuurlijke duinaangroei verplaatst de grens zich

in evenredige mate zeewaarts.

Voor de exacte begrenzing van het staats- en beschermd natuurmonument Kapittelduinen zij verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN170 / SN116.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN

Voor het natuurmonument of delen daarvan zijn de volgende instrumenten van kracht:

- Streekplan Zuid-Holland West (1987)
Dit streekplan is van toepassing op de gronden gelegen in de gemeenten Monster en 's-Gravenzande.
De aanduidingen in het streekplan met betrekking tot het natuurmonument zijn gericht op de bescherming van de duinen als zeewering en natuurgebied. Tevens zijn delen aangeduid als "natuurgebied landgoedbos", "stiltegebied" en "groene ader" (fietspad).
- Streekplan Rijnmond (1986)
Dit streekplan is van toepassing op de gronden gelegen in de gemeente Rotterdam (Hoek van Holland).
Dit streekplan geeft met betrekking tot het natuurmonument de volgende aanduidingen: "natuurgebied", "buitenstedelijke recreatie en bosgebied, bestaand of in uitvoering", "stads- en dorpsgebied, bestaand of in uitvoering" en "agrarisch gebied met glastuinbouw". Tevens geeft de plankaart aan: "spoorweg (studietracé)".
- Deltawet, Waterstaatswet 1900, Delflands Regelement en Keur
Op basis van de Deltawet is de zeeweringbeheerder in het natuurmonument verplicht de zeewering op deltasterkte te brengen. In een deel van het natuurmonument is in 1988 een zandsuppletie uitgevoerd waarmee de zeewering in het gehele natuurmonument op deltasterkte is gebracht.
De Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland bevat onder meer gebods- en verbodsbepalingen ter bescherming van de zeewering. De Keur is voor het natuurmonument van toepassing op het gedeelte gelegen binnen een zône van de duinvoet landinwaarts tot en met de Slaperdijk, Noordlandse dijk en Nieuwlandsedijk.
Tussen het Stuifkenszand te Hoek van Holland en de Rotterdamse Waterweg strekt de grens zich uit tot de westzijde van de Hoekse Bosjes, tenzij deze meer dan 300 meter uit de rijksstrandpalenlijn ligt, in welk geval de grens zich uitstrekt tot de 300-meter lijn.
- In het Structuurschema Buisleidingen (1984) wordt het aanlandingspunt Rijnmond genoemd. De Amocoleiding landt in dit gebied aan noordelijk van de Schelpweg.
- Natuurschoonwet
Het Staelduinse Bos is gerangschikt onder de Natuurschoonwet. De rangschikking zoals deze is aangegaan door de eigenaresse houdt

in dat het terrein hetzij met toegangskarten hetzij vrij toegankelijk dient te zijn voor publiek.

- Bestemmingsplannen van de gemeenten Monster, 's-Gravenzande en Rotterdam (Hoek van Holland).
Voor het deel gelegen in de gemeente Monster vigeren de bestemmingsplannen "Buitengebied", onherroepelijk geworden op 16 december 1986, en "Kom ter Heijde", onherroepelijk geworden op 5 juli 1978. Hier zijn de volgende bestemmingen van toepassing: "strand en duinterrein", "waterstaatsdoeleinden (primair) en natuurgebied duinen (secundair)", "fietspad", "groenvoorziening", "parkeerterrein" en "waterpersleiding".
Voor het deel gelegen in de gemeente 's-Gravenzande vigeren de bestemmingsplannen "Landelijk gebied", "Vlugtenburg", "Herziening Vlugtenburg" en "Staelduinen", onherroepelijk geworden op respectievelijk 21 december 1983, 11 april 1972, 8 maart 1983 en 29 augustus 1973. Ten aanzien van het natuurmonument zijn de volgende bestemmingen van toepassing: "strand", "waterkering", "beschermd natuurgebied", "beschermd natuurgebied met agrarisch gebruik", "openbare en bijzondere doeleinden", "verkeer", en "suggestie parkeren".
Voor het deel gelegen in gemeente Rotterdam (Hoek van Holland) vigeren de volgende bestemmingsplannen: "Uitbreidingsplan in hoofdzaken", "Kaapweg", "Buitengebied noord en oost II", "Hoek van Holland noord-west" en "Hoek van Holland zuidelijk strandcentrum", onherroepelijk geworden op respectievelijk 4 oktober 1949, 22 maart 1988, 27 februari 1989, 18 september 1956 en 23 mei 1961.
Ten aanzien van het natuurmonument worden de volgende bestemmingen aangegeven: "duingebied", "natuurgebied", "wegen en parkeren", "strand", "militair terrein", "recreatie en begraaftplaatsen", "recreatie" en "groenvoorziening".

Voor een deel van het natuurmonument heeft de gemeenteraad van Rotterdam een voorbereidingsbesluit genomen. Inmiddels is een bestemmingsplan "Hoek van Holland aan Zee" in voorbereiding waarvan het ontwerp zich bevindt in het stadium van overleg ex artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening.

6. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden.
In het algemeen kan gesteld worden dat voor het sinds jaar en dag in het natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning op grond van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet nodig is.
Desalniettemin is het vanuit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het gebruik en beheer van het natuurmonument meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen)

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen daarbuiten indien deze een negatieve invloed op de in het natuurmonument aanwezige waarden hebben. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen merkbare gevolgen hebben voor het huidig beheer en gebruik van het aanliggend gebied. In het vigerend milieubeleid is op afdoende wijze voorzien in regelgeving voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen en wateronttrekking ten behoeve van de glastuinbouw. Toepassing van artikel 12 voor assimilatiebelichting in gebruik bij de glastuinbouw ligt niet in de rede omdat geen rechtstreeks verband is aangetoond tussen assimilatiebelichting en de aanwezige natuurwaarden. Nieuwe ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en het grondgebruik zullen op hun schadelijkheid voor de natuurwaarden aan de Natuurbeschermingswet dienen te worden getoetst.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, bij de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te gebeuren (na 1-1-96 geschiedt deze uitvoering, namens de Minister, door Gedeputeerde Staten). Wellicht ten overvloede wordt er op gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al of niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de verscheidenheid aan milieu-omstandigheden in het natuurmonument. In de tweede plaats kunnen aard en intensiteit van de handelingen sterk verschillen. Gezien het grote aantal mogelijke handelingen dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is één en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te raadplegen. Deze zal uitsluitel kunnen geven of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Om ten aanzien van het voorgaande enigszins een beeld te geven wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, (toer)caravans,

- kampeerauto's en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, afrasteringen, constructies of apparatuur;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen, zoals kampeerterreinen, crossbanen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen en oefenterreinen voor de hondensport;
- aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden, en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- ontgronden, bodemverlagen, egaliseren, ophogen, ontginnen en het verrichten van graafwerkzaamheden;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van afgedankte of al dan niet aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, hulpstoffen, producten of materialen.
- het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben. Wanneer in de loop der tijd na de aanwijzing het gebruik extensiever is geworden zal het meest recente (extensieve) gebruik als huidig gebruik worden aangemerkt;
- branden van riet, hout en ruigte en het verbranden van afval;
- het verrichten van handelingen die een wijziging in stijghoogte van diverse watervoerende pakketten, waterkwaliteit, grondwaterstand of waterhuishouding beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het gebruik van meststoffen;
- het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
- het dunnen, vellen, rooien, snoeien en planten van bomen, houtopstanden en ander gewas of sierplanten;
- het uitoefenen van jacht.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

De Natuurbeschermingswet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen.

Dit beheersplan komt op vrijwillige basis tot stand en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon en/of de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich mee dat de eigenaar en gebruiker meer duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met de waarden van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen. De hoofdlijnen van het voor het natuurmonument gewenste beheer komen in paragraaf 8 aan de orde.

6.3. Rechtsgevolgen artikel 16 (toegang)

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden

een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin bloemen, planten of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument en geldt niet voor de eigenaar, de gebruikers en hun huisgenoten, onverminderd het bij de artikelen 12 en 14, derde lid bepaalde.

Op grond van dit artikel kunnen schadelijke activiteiten, zoals incidenteel crossen met motorvoertuigen en/of bromfietsen, alsmede het uitoefenen van de modelvliegsport, de golfsport, het betreden met niet aangeliijnde hond, het zeilvliegen en het paardrijden buiten de daarvoor bestemde paden worden tegengegaan. Het verbod geldt niet voor zover door derden handelingen worden verricht waarvoor de Minister ontheffing heeft verleend of die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst, welke de gebruiker is aangegaan vóór de aanwijzing als natuurmonument, danwel na de aanwijzing met inachtneming van de uit artikel 12 en 14 voor hem voortvloeiende verplichtingen.

7. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER

Het beheer van het terrein is voornamelijk gericht op het onderhoud van het terrein ten dienste van de zeewering, natuurbehoud en recreatie.

7.1. Zeewering

Het huidig gebruik en beheer van de zeewering is gericht op de instandhouding van de waterkerende functie van de duinen. De verplichtingen van de grondgebruikers zijn neergelegd in de keur van het Hoogheemraadschap van Delfland. De reglementaire beheerstaak heeft betrekking op de buitenduinen tot 300 meter landinwaarts, gemeten vanaf de Rijksstrandpalenlijn. In dit gebied ontbreken in het natuurmonument de binnenduinen, zodat de gehele kuststrook hier kan worden gerekend tot de buitenduinen.

Onderhoudswerkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewerende functie in het natuurmonument kunnen plaatsvinden en behoren tot het normaal onderhoud zijn:

- het plaatsen, hebben en onderhouden van peilschalen, meetpalen, kleinschalige meetopstellingen, verbods- en aanduidingsborden e.d.;
- het tijdelijk plaatsen van dagverblijven voor arbeiders;
- het aanbrengen van helm en andere duinplanten en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiving van de duinen tegen te gaan en duinvorming te stimuleren;
- het snoeien en steken van duinbeplantingen ten einde het materiaal aan te wenden om verstuivingen tegen te gaan;
- het opruimen en herplaatsen van afrasteringen;
- het afvlakken van duintoppen in de buitenduinen om uitgestoven

- gaten aldaar op te vullen, waarna inplant plaatsvindt;
- het hebben en onderhouden van bestaande wegen en paden en het zonodig opnieuw uitvoeren van een oppervlaktebehandeling;
- kleinschalige suppletie of verplaatsing van zand in de buitenduinen.

Tot de werkzaamheden die dienen tot herstel van de voor de zeeeringsfunctie ongewenste veranderingen in de buitenduinen (zoals bijvoorbeeld bij stormschade), die voor het natuurmonument niet schadelijk zijn, behoren:

- het aanbrengen van een buitenberm aan de zeezijde met een beperkte breedte (meestal wordt circa vijf meter aangehouden) op variabele hoogte;
- het opnieuw onder een helling brengen van (gedeelten van) het buitentalud (ter indicatie: als meest gewenste helling wordt 1 op 4 nagestreefd).

Tot de werkzaamheden in geval van calamiteitssituaties worden gerekend de werkzaamheden bij dreigend of dringend gevaar als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900. Van deze werkzaamheden dient terstond melding te worden gedaan bij de Directeur Zuidwest van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Voor bovengenoemde werkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeekering in de buitenduinen plaatsvinden is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

Grootschalige ingrepen ten behoeve van de zeekering, als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet, voor zover deze schade aan de natuurwaarden of het natuurschoon veroorzaken of ontsierend zijn. Daarnaast zijn in elk geval vergunningplichtig:

- aanleg van nieuwe, verharde dan wel onverharde paden en wegen;
- leggen van onder- of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers of het storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;
- aanbrengen van constructies en installaties noodzakelijk voor de waarneming van zeeerende duinen, strand en aangrenzend water;
- aanleg opslagterrein.

Deze opsomming is niet limitatief.

7.2. Natuurbeheer

In het grootste deel van het open duingebied is het natuurbeheer gericht op het instandhouden van de natuurlijke waarden. Het beheer bestaat hier voornamelijk uit niets doen.

Voor het Staelduinse Bos is door de stichting "Het Zuidhollands Landschap" een beheersplan opgesteld. Het primaire doel van dit beheersplan is het behoud en herstel van de natuurwaarden. Het bos wordt ontwikkeld tot een natuurlijker type binnenduïnbos met de

daarbij behorende levensgemeenschappen van drogere en nattere gronden. Hiertoe worden plaatselijk bomen als populier en esdoorn gekapt of geringd.

De graslanden van "Het Zuidhollands Landschap" worden door middel van extensief maaien en beweiden ontwikkeld tot schrale graslanden van drogere en nattere gronden en de ontwikkeling van struweel en zoomvegetaties wordt gestimuleerd.

In de Banken vindt extensieve beweiding plaats. Het huidig beheer van het vochtige gedeelte van de duinvallei in de Van Dixhoorndriehoek bestaat uit niets doen.

De graslanden ten zuiden van de Nieuwlandsedijk zijn verpacht en worden respectievelijk extensief beweid met paarden en intensief beweid met schapen.

Het Nieuwlandseduin, de Hoekse Bosjes en het Roomse Duin worden alle extensief beheerd. In enkele gedeelten worden de kanten langs de paden jaarlijks of bij klachten gemaaid en wordt jaarlijks esdoornopslag verwijderd. In de Hoekse Bosjes worden de aanwezige duinrellen regelmatig uitgediept.

De Nieuwlandsedijk wordt in samenhang met het Nieuwlandseduin beheerd. Het beheer van de Noordlandse dijk en de Slaperdijk bestaat uit twee à drie maal per jaar maaien, met achterlating van het maaisel.

Vanwege de grote concurrentiekracht ten opzichte van de overige begroeiing wordt in de duinen bij Hoek van Holland plaatselijk Akkerhoningklaver bestreden.

7.3. Recreatief medegebruik

In bepaalde delen van het natuurmonument wordt zeer intensief gerecreëerd, zoals in de Van Dixhoorndriehoek, waarvan delen als ligweide in gebruik zijn. De Van Dixhoorndriehoek is één van de weinige nog geheel vrij toegankelijke duingebieden in Nederland. Behalve dat dit een specifiek karakter tot gevolg heeft, brengt dit op sommige plaatsen enige mate van verstoring in het gebied teweeg.

Het beheer van de Van Dixhoorndriehoek is extensief en gericht op met name de recreatiefunctie.

Een gedeelte van de Van Dixhoorndriehoek wordt ten behoeve van het gebruik als ligweide één á twee maal per jaar gemaaid. Ten behoeve van de ontsluiting van het gebied worden enkele doorgangen vrijgehouden van duindoornopslag. De ruiterspaden worden regelmatig voorzien van nieuwe houtsnippers.

Het Staelduinse Bos is vrij toegankelijk op wegen en paden. Volgens het beheersplan voor het Staelduinse Bos wordt een beperkt aantal voorzieningen gerealiseerd om de bezoeker kennis te laten maken met de natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en historische waarden van het gebied en zich te ontspannen door

middel van wandelen, picknicken, sport en spel. Tevens is er incidenteel de mogelijkheid tot kamperen, met name voor zomerkampen van "Het Zuidhollands Landschap" en landgoedkampen. Een belangrijke rol in het Staelduinse Bos speelt het bezoekerscentrum, dat gebruikt wordt voor educatieve doeleinden. Dit bezoekerscentrum wordt beheerd door de Vereniging Vrienden van het Staelduinse Bos.

Alleen enkele graslanden worden beheerd als ligweide en intensief gemaaid met achterlaten van het maaisel.

Op de Banken wordt tijdens vorst recreatief geschaatst.

7.4. Defensie

Het Vinetaterrein is in eigendom bij de Dienst der Domeinen en in gebruik bij het Ministerie van Defensie. Het terrein bevat onder andere een aantal zendfaciliteiten, een opslagloods, diverse bunkers en een kampeervoorziening voor personeel van het Ministerie van Defensie. Het terrein is niet vrij toegankelijk.

7.5. Jacht

In het Roomse duin wordt bij uitzondering op konijnen gejaagd om schade aan de beplanting van het naast het Roomse Duin gelegen kerkhof zoveel mogelijk te beperken. De jacht zal worden beperkt tot incidentele gevallen welke uit het oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan waterstaatkundige en/of landbouwkundige belangen noodzakelijk worden geacht. Het feitelijke jachtbeheer dient in een wildbeheerplan te worden uitgewerkt en te worden getoetst in een vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

7.6 Overig gebruik

Het aanlandingspunt Rijnmond wordt nu gebruikt voor een buisleiding van Amoco. Werkzaamheden als controle en onderhoud zijn mogelijk. Voor zover het geen schadelijke handelingen betreft is hiervoor geen vergunning vereist. Toekomstige wijzigingen, in een strook met breedte van 15 meter aan weerszijde van de huidige buisleiding, zijn mogelijk.

8. GEWENST BEHEER

Het beheer van het natuurmonument dient gericht te zijn op de ontwikkeling en het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon. Momenteel wordt voor het natuurmonument een beheersvisie opgesteld waarin de diverse functies van de Kapittelduinen en zijn directe omgeving in onderlinge samenhang worden betrokken. Bevorderd zal worden dat voor de als beschermd natuurmonument aangewezen delen van het gebied beheersplannen ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet zullen worden opgesteld.

8.1. Gewenst beheer van de zeevering

Bij de uitvoering van waterstaatkundige werken en het beheer van de zeevering is het gewenst dat de natuur- en landschapswaarden zoveel mogelijk worden gespaard en tot ontwikkeling kunnen komen, voor zover de veiligheid dit toelaat.

8.2. Gewenst beheer van de terreinen

Het is gewenst het beheer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de levensgemeenschappen, plante- en diersoorten in het voor hen meest geschikte milieu, alsmede behoud, herstel en ontwikkeling van abiotische factoren (waterhuishouding, geomorfologie e.d.).

Van nature komen in de kustduinen alle successiestadia van een duingebied naast elkaar voor; van stuifplekken tot en met goed ontwikkeld loofbos.

De afwisseling van nat en droog, noord- en zuidhelling, kalkarm en kalkrijk, intensief begraasd en niet begraasd, alsmede antropogene invloeden maken het duingebied tot een dynamisch natuurgebied.

Het is gewenst het beheer te richten op de ontplooiing van de natuurlijke potenties van het natuurmonument door de diverse processen in het duin in goede onderlinge verhouding te laten ontwikkelen (onder andere door middel van herstel van verloren gegane natuurwaarden).

Voor sommige delen van het natuurmonument komt het huidige beheer overeen met het beheer dat voor die delen gewenst is, namelijk niets doen. Voor enkele andere delen van het natuurmonument kan verder nog aan het onderstaande worden gedacht.

In het verleden zijn in het vochtige gedeelte van de duinvallei in de Van Dixhoorndriehoek gaten in de ondergrond geboord om hoge waterstanden te voorkomen. Voor het behoud van de natuurlijke waarden is doorboren van de ondergrond ongewenst. Om het vochtige karakter van deze duinvallei te behouden en te herstellen is wellicht het inlaten van (schoon) water in droge perioden en het herstellen van de ondoorlatende laag in de ondergrond wenselijk.

Het is gewenst het beheer van de duinvallei en de nieuwe duinenrij meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het terrein.

Het is wenselijk de grasachtige vegetaties in de duinvallei één maal per jaar te maaien en het afkomend maaisel af te voeren ten einde het schrale en open karakter te behouden. Het klepelen van de duindoornvegetaties zonder het maaisel af te voeren is in verband met de natuurlijke ontwikkeling van het terrein ongewenst. Als alternatief beheer voor de graslanden kan wellicht extensieve begrazing worden ingevoerd.

Met het oog op de te bewerkstelligen dynamiek valt te overwegen in de nieuwe duinenrij op kleine schaal verstuingen te laten

plaatsvinden.

Het natuurbeheer van het Staelduinse Bos, zoals dat volgens het beheersplan wordt gevoerd, is gericht op het behoud en herstel van de huidige waarden.

Voor de Banken is de beheersovereenkomst afgelopen op 31 december 1995. Het beheer volgens deze overeenkomst is in voldoende mate gericht op het behoud en herstel van de huidige natuurwaarden. Op 1 januari 1996 wordt door het Hoogheemraadschap van Delfland een nieuw pachtcontract afgesloten met de beheerder. Dit nieuwe contract is eveneens gericht op het duurzame behoud en verdere herstel van de natuurwaarden.

Het is wenselijk, afhankelijk van de gekozen zonering, het beheer van een aantal ligweiden te wijzigen zodat zowel herstel en ontwikkeling van natuurwaarden als recreatief medegebruik mogelijk is, bijvoorbeeld door toepassing van een verschralend hooilandbeheer. Het beheer van de struweel- en boombeplantingen dient gericht te zijn op de vorming van een natuurlijke vegetatie, onder andere door het geleidelijk omvormen van naaldbos en plantsoen tot een meer natuurlijke vegetatie.

Het is wenselijk de Noordlandse dijk, de Slaperdijk en de Nieuwlandsedijk één maal per jaar te maaien. Het maaisel dient hierbij te worden afgevoerd.

8.3. Gewenst recreatief beheer

Het is wenselijk dat getracht wordt om in goed overleg met betrokkenen een zonering in het gebruik van het natuurmonument en directe omgeving door recreanten te bewerkstelligen. Te denken valt aan een concentratie van recreatieve activiteiten in het buiten de aanwijzing gebleven zuidelijke deel van de Van Dixhoorndriehoek en het Voorduin, en extensivering van het recreatieve gebruik in de overige delen van de Van Dixhoorndriehoek. Behoud en verbetering van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon alsmede de afstemming van het recreatief medegebruik op de natuurwaarden dient hierbij uitgangspunt te zijn. Hierbij zal mede worden bekeken hoe met inachtneming van voornoemd uitgangspunt de kwaliteit van het recreatief medegebruik kan worden verhoogd. Om een indruk te geven van hetgeen hierbij vanuit dit oogpunt te overwegen is volgen hieronder enige opmerkingen.

De intensiteit van het recreatief medegebruik zou gedurende het seizoen gefaseerd kunnen worden waardoor de rust voor de fauna zal toenemen.

Het huidig recreatief beheer van het Staelduinse Bos, zoals vastgelegd in het beheersplan, kan in zijn huidige vorm worden gecontinueerd, daar dit het behoud en herstel van de natuurlijke waarden voorlopig voldoende garandeert.

Verblijfsrecreatie en intensieve vormen van dagrecreatie zijn niet in overeenstemming met de doelstellingen van de Natuurbeschermingswet. Binnen de grenzen van het natuurmonument dienen dan ook geen nieuwe voorzieningen in deze zin te worden gerealiseerd, zoals het gebruik van het terrein ten behoeve van de golfsport. Bestaande vormen van recreatie kunnen in principe gehandhaafd blijven. Dit geldt onder meer voor de in het verleden aangelegde recreatieve voorzieningen. Sanering van de kampeermogelijkheid in het Vineta-terrein is gewenst vanwege het niet duingebonden karakter van deze vorm van verblijfsrecreatie. Het gebruik van het Vineta-terrein voor verblijfsrecreatie (camping) is niet als zodanig geregeld in het bestemmingsplan. Het vigerend bestemmingsplan heeft voor dit terrein de aanduiding "militair gebruik". Getracht zal moeten worden de kampeerfunctie te verplaatsen naar op daartoe bestemde gronden, tenzij geen reële alternatieven voorhanden blijken te zijn.

9. INLICHTINGEN

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de Directie Zuidwest van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Postbus 1167, 3300 BD Dordrecht, telefoon 078-6395495. Een aanvraag voor vergunning of ontheffing moet worden gericht aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Directie Natuurbeheer), Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

wh95-9918

21 december 1995

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Directie Natuurbeheer

N/967740

14 februari 1997

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied te noemen "Kapittelduinen" bestaat uit terreinen, welke van algemeen belang zijn uit oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet;

Gehoord de Raad voor het Natuurbeheer, Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Monster, 's-Gravenzande en Rotterdam en Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Defensie;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

Artikel 1

Het op de bij deze beschikking behorende kaart BN 170/SN 116 met een grijsraster aangegeven gedeelte van "Kapittelduinen", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

J.J. van Aartsen

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS

2.1. *Geologie, geomorfologie en waterhuishouding*

De ondergrond van het natuurmonument bestaat uit zandige zeebodem- en strandwalafzettingen, daterend uit het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden). In een latere periode zijn daarop de oude en jonge duinzanden afgezet. De oude duinen zijn volledig door jonge duinzanden overstoven. Het grootste deel van de bodem bestaat uit jonge kalkhoudende duinzandafzettingen, waarvan de bovengrond plaatselijk ontkalkt is. De in 1971 voor de toenmalige kust van Hoek van Holland opgespoten Van Dixhoorndriehoek bestaat uit kalkrijke zandgronden uit de monding van de Maas. Het Staelduinse Bos is gelegen op een haakwal die na de aanleg van de Maasdijk is overstoven. Deze haakwal uit het Maasestuarium strekte zich uit van 's-Gravenzande tot boven Maassluis. Staelduinen is het laatst overgebleven deel van deze haakwal.

Binnen de Nederlandse kustduinen als geheel vormt het natuurmonument in geomorfologisch opzicht een bijzonder element. Het is één van de weinige terreinen waar kust- en rivierinvloeden tezamen voorkomen. Het rivierzand, dat over het algemeen fijner van samenstelling is dan duinkustzand, bevindt zich in de meer landinwaarts gelegen delen van het natuurmonument.

Behalve de (voormalige) zeereep zijn ook het Roomse Duin, Hillduin en het Staelduinse Bos reliëfrijk. In het westelijk deel van het Staelduinse Bos zijn enkele van oorsprong relatief vlakke delen in de vorige eeuw vergraven en afgezand ten behoeve van de landbouw.

In 1971 is in het zuidwestelijk deel van het natuurmonument voor de toenmalige zeereep een zandsuppletie uitgevoerd waardoor de zogenaamde Van Dixhoorndriehoek is ontstaan. Tussen de nieuwe duinenrij en de oude zeereep is als gevolg hiervan een duinvalei ontstaan, die voor een deel een vochtig karakter heeft.

Ter versterking van de bestaande zeereep en de kustlijnhandhaving worden in het noordelijk deel jaarlijks zandsuppleties uitgevoerd.

Het natuurmonument bestaat van oorsprong uit terreinen met een lage grondwaterstand. Alleen de Banken en een deel van de bij Hoek van Holland gelegen duinvalei zijn vanwege hun lage ligging vochtig. Van enkele vergraven en afgezande delen en van de Hoekse Bosjes wordt de grondwaterstand op kunstmatige wijze hoog gehouden.

In de Hoekse Bosjes liggen enkele duinrellen die worden gevoed met zoet (regen)water uit de naast de Hoekse Bosjes gelegen duinenrij. Er vindt in het natuurmonument geen waterwinning plaats.

2.2. *Flora en vegetatie*

Het gebied valt globaal uiteen in een open duinlandschap met duingrasland en extensief beheerde graslanden nabij de zee en een meer gesloten landschapstype met duindoornstruweel, duindoorn-vlierligusterstruweel en boselementen meer landinwaarts.

In het open duinlandschap van de zeereep groeien vooral Helm, Zandzegge en soorten uit de zeereep zoals Blauwe zeedistel en Zeeraket.

In de Van Dixhoorndriehoek bevinden zich vegetaties van natte en vochtige gronden waarin vooral Riet, hoge cypergrassen en plaatselijk Mattenbies en Greppelrus dominant zijn. Hier komt deze vochtminnende vegetatie voor in een kleinschalig patroon van voornoemde vegetatie, open duingraslanden, extensief beheerde graslanden en duinstruweel.

In de Banken groeit veel Veenwortel, Watermunt, Zilverschoon en Geknikte vossestaart, hetgeen duidt op een nat, voedselrijk en soms wat gestoord milieu. Het voorkomen van Melkkruid, Zilte schijnspurrie en Moeraszoutgras is een indicatie voor de aanvoer van zout via het grondwater (zoute kwel) of via de lucht ("saltspray"). Naast voornoemde soorten vinden we hier Teer guichelheil, Zilte rus en Aardbeiklaver.

TOELICHTING bij beschikking N/967740, aanwijzing van Kapittelduinen als staatsnatuurmonument

1. INLEIDING

Het natuurmonument "Kapittelduinen" is gelegen in de gemeenten Monster, 's-Gravenzande en Rotterdam (deelgemeente Hoek van Holland) en beslaat een oppervlakte van circa 500 hectare.

Het natuurmonument "Kapittelduinen" wordt gevormd door staats- en niet-staatseigendommen. Wanneer in deze toelichting wordt gesproken van het natuurmonument Kapittelduinen, wordt hiermee het gehele natuurmonument bedoeld. Deze toelichting behoort bij de beschikking houdende aanwijzing als staatsnatuurmonument van de in eigendom van de Staat zijnde percelen van Kapittelduinen. De niet in eigendom van de staat zijnde percelen van Kapittelduinen zijn op 2 januari 1996 aangewezen als beschermd natuurmonument.

Het ligt in het voornemen de komende jaren de daarvoor in aanmerking komende delen van het Nederlandse kustduingebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevolle delen van het kustduingebied te bevorderen. Dit voornemen is neergelegd in de regeringsbeslissing van het Natuurbeleidsplan.

Het natuurmonument vormt een integrerend deel van het Nederlandse kustduingebied, dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een grote ruimtelijke afwisseling in milieu-omstandigheden en een daarmee samenhangende soortenrijkdom.

Het natuurmonument bestaat hoofdzakelijk uit buitenduinen op relatief korte afstand van de zee en binnenduinen die zowel dicht bij zee als meer landinwaarts gelegen zijn. De binnenduinen bestaan voor een groot deel uit het laatst overgebleven deel van een haakwal uit het Maasestuarium. De naast elkaar voorkomende kust- en rivierinvloeden in de meer landinwaarts gelegen delen van het natuurmonument zijn typerend voor het natuurmonument.

In het natuurmonument komen zowel open duinen en duingraslanden voor met soortenarme zuidhellingvegetaties en meer soortenrijke noordhellingvegetaties, zoals struwelen en landgoedbos.

In het natuurmonument zijn globaal de volgende onderdelen te onderscheiden: de zeewering van Ter Heijde tot Hoek van Holland, de Slaperdijk, de "Banken", een gedeelte van de Noordlandse dijk, de "Van Dixhoorndriehoek" (met uitzondering van de gronden ten zuiden van de Badweg), het "Vinetaterrein", de "Hoekse Bosjes", het "Roomse Duin", het "Hillduin", het "Nieuwlandseduin", een gedeelte van de Nieuwlandsedijk, enkele percelen duingrasland en het Staelduinse Bos.

Alle genoemde terreinen zijn in de aanwijzing als staats- en beschermd natuurmonument samengevoegd onder de naam "Kapittelduinen". Deze naam werd eertijds gebruikt voor het duingebied van Ter Heijde tot Hoek van Holland en is terug te vinden op, bijvoorbeeld, 18e eeuwse kaarten.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis, het natuurschoon, de begrenzing, andere voor dit gebied van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing, het huidige gebruik en het gewenste beheer van het natuurmonument.

Dicht langs de kust groeien lage struwelen met voornamelijk Duindoorn. Iets meer landinwaarts komen soortenrijkere struwelen voor met Duindoorn, Gewone vlier, Wilde liguster, Kruiwilg, Eenstijlige meidoorn en plaatselijk Grauwe abeel. De soortenrijkdom van de kruidlaag neemt toe naarmate de afstand tot de kust groter wordt. Tevens vinden we hier de eerste rivierinvloeden in de vorm van planten zoals Beemdkroon, Handjesgras, Goudhaver en Wilde kruisdistel die normaal de grote rivieren begeleiden. Naarmate men zich verder van de kust begeeft wordt deze invloed groter.

Op plaatsen waar de begrazingsdruk door konijnen hoog is hebben zich bijzondere mos- en korstmosvegetaties kunnen ontwikkelen.

De verspreid liggende terreinen in en rond Hoek van Holland bevatten afwisselend open duingraslanden, dichte struwelen en (deels ingeplante) binnenduimbossen met plaatselijk ontkalkte bovengrond.

Op de Noordlandse dijk en de Nieuwlandsedijk groeien onder andere Gewone agrimonie, Echt walstro, Knoopkruid en Beemdkroon.

Zeldzame en minder algemene plantensoorten in het meer open deel van het natuurmonument zijn onder andere: Duinaveruit, Parnassia, Fraai duizendguldenkruid, Waterpunge, Kegelsilene, Stijve ogentroost, Moeraswespenorchis, Vleeskleurige orchis en diverse mossen en korstmossen waaronder Cladonia.

De boselementen bevinden zich hoofdzakelijk in het Roomse duin, het Nieuwlandseduin, de Hoekse Bosjes en het Staelduinse Bos.

Het binnenduin- en landgoedbos bestaat hoofdzakelijk uit eikenbos en gemengd loofbos met Zomereik, Beuk, Gewone es, Veldiep, Grauwe abeel en plaatselijk veel populier, waaronder ook enkele exemplaren van de inheemse Zwarte Populier. De onderbegroeiing bestaat onder andere uit: Kruisbes, Wilde kamperfoelie, Gewone braam, Gewone vlier en Bergvlier.

Een minder gewenste ontwikkeling is de plaatselijke uitbreiding van Gewone esdoorn.

In het Staelduinse Bos en op enkele plaatsen bij Hoek van Holland is het bos plaatselijk sterk vergraven ten behoeve van de bunkerbouw.

Sindsdien hebben de natuurlijke ontwikkelingen betrekkelijk ongestoord kunnen plaatsvinden. Het cultuurhistorisch aspect komt naar voren in de bij het Staelduinse Bos gelegen graslanden, die ten behoeve van agrarische doeleinden vergraven en afgezaagd zijn.

Rond de extensief beweede graslanden vinden we plaatselijk struweel met onder andere: Eenstijlige meidoorn, Duindoorn, Gewone vlier, Gewone braam en Zomereik. In de kruidenrijke graslanden zelf vinden we onder andere: Grote ratelaar, Kamgras, Goudhaver, Kattedoorn, Gewone brunel en Platterus.

In het Staelduinse Bos komen onder andere stinseplanten voor zoals Gewone vogelmelk, Lelietje der dalen en Wilde hyacint. Verder komen er minder algemene paddestoelen voor zoals: Gewimperde aardster, Gewone morielje en Oranje melkzwam.

2.3. Fauna

Het natuurmonument is als broed-, rust-, doortrek- en foerageergebied van belang voor een groot aantal vogelsoorten. Van de circa 200 waargenomen soorten broeden er minstens 70 regelmatig in het gebied.

De vlakke open terreinen met lage begroeiing zijn vooral van belang als broedgebied voor Patrijs, Roodborsttapuit, Kneu, Sprinkhaanrietzanger, Scholekster, Tureluur, Rietgors, Kleine karekiet en Slobeend.

De bossen en struwelen in het natuurmonument vormen broed- en rustgebied voor verschillende soorten als Boomkruiper, Grauwe vliegenvanger, Boomvalk, Torenavalk, Nachtegaal, Spotvogel, Wielewaal, Bosuil en Ransuil.

Het aantal broedende soorten in het gebied is groot, maar het aantal broedparen is als gevolg van de intensieve recreatie betrekkelijk laag. De grootste aantallen broedparen vinden we vooral daar waar de recreatiedruk relatief laag is.

Het bos- en duingebied is verder van belang voor trekvogels, standvogels, winter- en zwerfgasten als Kempphaan, Buizerd, Sperwer, Kramsvogel, Velduil, Rosse grutto en Wulp.

In de trektijd zijn grote aantallen vogels in het duingebied aanwezig.

Door de bebouwing van Den Haag en het Westland zijn alle vogels, die noordelijker over een veel grotere breedte trekken, hier op de zeer smalle kuststrook aangewezen. Onder Den Haag is dit de enige plaats langs de Zuidhollandse vastelandkust waar deze vogels een rustplaats vinden.

Het natuurmonument herbergt in bunkers en holle bomen zomer- en/of winterverblijven voor zes soorten vleermuizen: Baardvleermuis, Watervleermuis, Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Grootoorvleermuis en de minder algemene Meervleermuis.

Andere zoogdiersoorten die in het gebied voorkomen zijn onder andere: Konijn, Haas, Vos, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Rosse woelmuis, Dwergspitsmuis en Bosspitsmuis.

In het natuurmonument komen verschillende soorten amfibieën voor, waaronder: de Rugstreeppad, de Bruine kikker en de Gewone pad, alsmede één reptielensoort: de ernstig bedreigde Zandhagedis.

In het natuurmonument komen de volgende niet algemene insectensoorten voor: de Bijenwolf en de Sint Jansvlinder.

Voorts komt ondermeer de Wijngaardslak voor.

3. NATUURSCHOON

Het natuurmonument maakt deel uit van één van de laatste grotere niet verstedelijkte ruimten in het verder sterk verdichte Westland. Het contrast van dit natuurmonument met het industriële landschap van het Europoortgebied aan de overzijde van de Nieuwe Waterweg enerzijds en de glastuinbouw van het Westland anderzijds, verleent dit gebied een bijzondere landschappelijke kwaliteit.

Het karakter van het duin- en binnenduinlandschap, gekenmerkt door landgoedbos, open duinlandschap en duingraslanden, verleent het natuurmonument in landschappelijk opzicht een aantrekkelijk en gevarieerd aanzien. Het is daarom, mede vanwege de relatieve verscheidenheid aan milieuomstandigheden en de mate van reliëf van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

4. BEGRENZING

Het natuurmonument is eigendom van het Hoogheemraadschap van Delfland, de gemeente Rotterdam, de stichting "Het Zuidhollands Landschap", de Dienst der Domeinen en van particulieren. In het noorden is het natuurmonument begrensd door de Molenslag, waar het aansluit op het natuurmonument Solleveld.

Het ligt in de bedoeling de spoorweg Rotterdam - Hoek van Holland door te trekken in zeewaartse richting. In het ontwerpbestemmingsplan "Hoek van Holland aan Zee" zijn ten noorden van de Badweg en de Strandweg hiertoe gronden bestemd voor onder meer spoorwegdoeleinden. Uit een studie van NS Railinfrabeheer blijkt dat realisering van een spoorweg binnen een afstand van 65 meter ten noorden van de Badweg haalbaar is. Gelet hierop is de grens van het staatsnatuurmonument op vijftig meter ten noorden van de Badweg gelegd.

Ten zuiden van de Badweg liggen parkeerplaatsen en worden intensieve recreatieve voorzieningen voorzien, zodat aanwijzing van deze strook niet in de rede ligt.

Vanwege de aanwezige natuurwaarden van de Noordlandse dijk, de Slaperdijk en de Nieuwlandsedijk zijn deze onder de aanwijzing gebracht.

Binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen gebouwen met bijbehorend erf vormen enclaves die niet tot het natuurmonument worden gerekend. Ook vallen wegen met een gesloten verharding, tezamen met 0,5 meter van de aangrenzende berm, buiten het natuurmonument.

De in gebruik zijnde bunkers behoren als zodanig niet tot het natuurmonument; de gronden gelegen op en om deze bunkers wel.

De begrenzing aan de westzijde wordt gevormd door de duinvoet zoals deze is beschreven in de Algemene Keur van Delfland (hoogte 3.20 m + NAP). Deze is waarneembaar als afrastering die vanaf Rijksstrandpaal 116 noordwaarts tussen de buitenste duinvoet van de zeereep en het strand loopt. Ten zuiden van deze strandpaal volgt de begrenzing de voet van de buitenste duinrichel (aan de zeezijde) in het verlengde van de voornoemde afrastering. Bij het eerste strandpaviljoen bij de "Zeekantnoord" buigt de grens af richting (loodrecht op) de asfaltweg "Zeekantnoord". De dertien bestaande paviljoens vallen buiten de begrenzing van het natuurmonument. De bebouwing aan het eind van de Rechtestraat is, zoals aangegeven op de bijbehorende kaart, als exclave uitgerasterd en daarmee ook buiten de begrenzing gehouden. De grens loopt langs de oostkant van de toegangsweg "Zeekantnoord" richting Badweg.

Met deze begrenzing wordt getracht een zo goed mogelijk aansluitende bescherming van dit kustduingebied te realiseren.

De begrenzing van de afzonderlijke onderdelen is zo gekozen dat in geomorfologisch, landschappelijk en ecologisch opzicht een samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht.

Bij duinverbreeding ten behoeve van het dynamisch handhaven van de basiskustlijn of natuurlijke duinaangroei verplaatst de grens zich in evenredige mate zeewaarts.

Voor de exacte begrenzing van het staats- en beschermd natuurmonument Kapittelduinen wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN170 / SN116.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN

Voor het natuurmonument of delen daarvan zijn de volgende instrumenten van kracht:

- Streekplan Zuid-Holland West (1996)
Dit streekplan is van toepassing op de gronden gelegen in de gemeenten Monster en 's-Gravenzande.
De aanduidingen in het streekplan met betrekking tot het natuurmonument zijn gericht op de bescherming van de duinen als zeewering en natuurgebied. Tevens zijn delen aangeduid als "natuurgebied in agrarisch gebied".
- Streekplan Rijnmond (1995)
Dit streekplan is van toepassing op de gronden gelegen in de gemeente Rotterdam (Hoek van Holland).
Dit streekplan geeft met betrekking tot het natuurmonument de aanduiding "natuurgebied".
- Deltawet, Waterstaatswet 1900, Delflands Reglement en Keur
Op basis van de Deltawet is de zeeweringbeheerder in het natuurmonument verplicht de zeewering op deltasterkte te brengen. In een deel van het natuurmonument is in 1988 een zandsuppletie uitgevoerd waarmee de zeewering in het gehele natuurmonument op deltasterkte is gebracht. De Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland bevat onder meer gebods- en verbodsbepalingen ter bescherming van de zeewering. De Keur is voor het natuurmonument van toepassing op het gedeelte gelegen binnen een zone van de duinvoet landinwaarts tot en met de Slaperdijk, Noordlandse dijk en Nieuwlandsedijk.
Tussen het Stuifkenszand te Hoek van Holland en de Rotterdamse Waterweg strekt de grens zich uit tot de westzijde van de Hoekse Bosjes, tenzij deze meer dan 300 meter uit de rijksstrandpalenlijn ligt, in welk geval de grens zich uitstrekt tot de driehonderdmeterlijn.
- In het Structuurschema Buisleidingen (1984) wordt het aanlandingspunt Rijnmond genoemd. De Amocoleiding landt in dit gebied aan ten noorden van de Schelpweg.

- Natuurschoonwet

Het Staelduinse Bos is gerangschikt onder de Natuurschoonwet. De rangschikking zoals deze is aangegaan door de eigenaresse houdt in dat het terrein hetzij met toegangskaarten hetzij vrij toegankelijk dient te zijn voor publiek.

- Bestemmingsplannen van de gemeenten Monster, 's-Gravenzande en Rotterdam (Hoek van Holland).

Voor het deel gelegen in de gemeente Monster vigeren de bestemmingsplannen "Buitengebied", onherroepelijk geworden op 16 december 1986, en "Kom ter Heijde", onherroepelijk geworden op 5 juli 1978. Hier zijn de volgende bestemmingen van toepassing: "strand en duinterrein", "waterstaatsdoeleinden (primair) en natuurgebied duinen (secundair)", "fietspad", "groenvoorziening", "parkeerterrein" en "waterpersleiding".

Voor het deel gelegen in de gemeente 's-Gravenzande vigeren de bestemmingsplannen "Landelijk gebied", "Vlugtenburg", "Herziening Vlugtenburg" en "Staelduinen", onherroepelijk geworden op respectievelijk 21 december 1983, 11 april 1972, 8 maart 1983 en 29 augustus 1973. Ten aanzien van het natuurmonument zijn de volgende bestemmingen van toepassing: "strand", "waterkering", "beschermd natuurgebied", "beschermd natuurgebied met agrarisch gebruik", "openbare en bijzondere doeleinden", "verkeer", en "suggestie parkeren".

Voor het deel gelegen in gemeente Rotterdam (Hoek van Holland) vigeren de volgende bestemmingsplannen: "Uitbreidingsplan in hoofdzaken", "Kaapweg", "Buitengebied noord en oost II", "Hoek van Holland noordwest" en "Hoek van Holland zuidelijk strandcentrum", onherroepelijk geworden op respectievelijk 4 oktober 1949, 22 maart 1988, 27 februari 1989, 18 september 1956 en 23 mei 1961. Ten aanzien van het natuurmonument worden de volgende bestemmingen aangegeven: "duingebied", "natuurgebied", "wegen en parkeren", "strand", "militair terrein", "recreatie en begraafplaatsen", "recreatie" en "groenvoorziening".

- Voor een deel van het natuurmonument heeft de gemeenteraad van Rotterdam een voorbereidingsbesluit genomen. Inmiddels is een bestemmingsplan "Hoek van Holland aan Zee" in voorbereiding.

6. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van het aanwezige natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarden.

In het algemeen kan gesteld worden dat voor het sinds jaar en dag in het natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig is. Desalniettemin is het vanuit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het gebruik en beheer van het natuurmonument meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

6.1. Vergunningplicht

Het beheer van een staatsnatuurmonument is gericht op het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke betekenis (art. 21, lid 3 van de Natuurbeschermingswet). Voor het verrichten van handelingen die schadelijk zijn voor het natuurmonument is een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig. Deze vergunningplicht geldt niet alleen voor handelingen binnen het natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen daarbuiten indien deze een negatieve invloed op de in het natuurmonument aanwezige waarden hebben. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen merkbare gevolgen hebben voor het huidig beheer en gebruik van het aanliggend gebied.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al of niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de verscheidenheid aan milieu-omstandigheden in het natuurmonument. In de tweede plaats kunnen aard en intensiteit van de handelingen sterk verschillen.

Gezien het grote aantal mogelijke handelingen dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is één en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen het Bureau Natuur van de Dienst Ruimte en Groen van de Provincie Zuid-Holland te raadplegen (zie hoofdstuk 9). Deze zal uitsluitel kunnen geven of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Ter illustratie van het voorgaande wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming:

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, (toer)caravans, kampeerauto's en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, afasteringen, constructies of apparatuur;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen, zoals kampeerterrinen, crossbanen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen en oefenterreinen voor de hondensport;
- aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden, en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- ontgronden, bodem verlagen, egaliseren, ophogen, ontginnen en het verrichten van graafwerkzaamheden;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van afgedankte of al dan niet aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, hulpstoffen, producten of materialen;
- het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben. Wanneer in de loop der tijd na de aanwijzing het gebruik extensiever is geworden zal het meest recente (extensieve) gebruik als huidig gebruik worden aangemerkt;
- branden van riet, hout en ruigte en het verbranden van afval;
- het verrichten van handelingen die een wijziging in stijghoogte van diverse watervoerende pakketten, waterkwaliteit, grondwaterstand of waterhuishouding beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het gebruik van meststoffen;
- het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
- het dunnen, vellen, rooien, snoeien en planten van bomen, houtopstanden en ander gewas of sierplanten;
- het uitoefenen van jacht.

In het vigerend milieubeleid is op afdoende wijze voorzien in regelgeving voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen en wateronttrekking ten behoeve van de glastuinbouw. Vergunningplicht voor assimilatiebelichting in gebruik bij de glastuinbouw ligt niet in de rede omdat geen rechtstreeks verband is aangetoond tussen assimilatiebelichting en de aanwezige natuurwaarden. Nieuwe ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en het grondgebruik zullen op hun schadelijkheid voor de natuurwaarden aan de Natuurbeschermingswet dienen te worden getoetst.

Het aanvragen van een vergunning dient te geschieden bij het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Dienst Ruimte en Groen, Postbus 90602, 2509 LP te Den Haag.

6.2. Rechtsgevolgen artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een natuurmonument te verontreinigen, daarin bloemen, planten of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument.

Op grond van dit artikel kunnen schadelijke activiteiten, zoals incidenteel crossen met motorvoertuigen en/of bromfietsen, alsmede het uitoefenen van de modelvliegsport, de golfsport, het betreden met niet

aangelijnde hond, het zeilvliegen en het paardrijden buiten de daarvoor bestemde paden worden tegengegaan.

Het verbod van artikel 16 geldt niet voor personen, voor zover zij handelingen verrichten die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst welke de eigenaar of gebruiker met hen heeft aangegaan vóór de aanwijzing als staatsnatuurmonument, alsmede voor zover zij handelingen verrichten waarvoor ontheffing is verleend. Ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Dienst Ruimte en Groen, Postbus 90602, 2509 LP te Den Haag.

7. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER

Het beheer van het terrein is voornamelijk gericht op het onderhoud van het terrein ten dienste van de zeewering, natuurbehoud en recreatie.

7.1. Zeewering

Het huidig gebruik en beheer van de zeewering is gericht op de instandhouding van de waterkerende functie van de duinen. De verplichtingen van de grondgebruikers zijn neergelegd in de keur van het Hoogheemraadschap van Delfland. De reglementaire beheerstaak heeft betrekking op de buitenduinen tot 300 meter landinwaarts, gemeten vanaf de Rijksstrandpalenlijn. In dit gebied ontbreken in het natuurmonument de binnenduinen, zodat de gehele kuststrook hier kan worden gerekend tot de buitenduinen.

Onderhoudswerkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewerende functie in het natuurmonument kunnen plaatsvinden en behoren tot het normaal onderhoud zijn:

- het plaatsen, hebben en onderhouden van peilschalen, meetpalen, kleinschalige meetopstellingen, verbods- en aanduidingsborden e.d.;
- het tijdelijk plaatsen van dagverblijven voor arbeiders;
- het aanbrengen van helm en andere duinplanten en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiwing van de duinen tegen te gaan en duinvorming te stimuleren;
- het snoeien en steken van duinbeplantingen ten einde het materiaal aan te wenden om verstuiwingen tegen te gaan;
- het opruimen en herplaatsen van afrasteringen;
- het afvlakken van duintoppen in de buitenduinen om uitgestoven gaten aldaar op te vullen, waarna inplant plaatsvindt;
- het hebben en onderhouden van bestaande wegen en paden en het zonodig opnieuw uitvoeren van een oppervlaktebehandeling;
- kleinschalige suppletie of verplaatsing van zand in de buitenduinen;
- zandsuppleties ten behoeve van de kustlijnhandhaving.

Tot de werkzaamheden die dienen tot herstel van de voor de zeeweringsfunctie ongewenste veranderingen in de buitenduinen (zoals bijvoorbeeld bij stormschade), die voor het natuurmonument niet schadelijk zijn, behoren:

- het aanbrengen van een buitenberm aan de zeezijde met een beperkte breedte (meestal wordt circa vijf meter aangehouden) op variabele hoogte;
- het opnieuw onder een helling brengen van (gedeelten van) het buitentalud (ter indicatie: als meest gewenste helling wordt 1 op 4 nagestreefd).

Tot de werkzaamheden in geval van calamiteitensituaties worden gerekend de werkzaamheden bij dreigend of dringend gevaar als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900. Van deze werkzaamheden dient terstond melding te worden gedaan bij het Bureau Natuur van de Dienst Ruimte en Groen van de Provincie Zuid-Holland.

Voor bovengenoemde werkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewering in de buitenduinen plaatsvinden is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

Grootschalige ingrepen ten behoeve van de zeewering, als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet, voor zover deze schade aan de natuurwaarden of het natuurschoon veroorzaken of ontsierend zijn. Daarnaast zijn in elk geval vergunningplichtig:

- aanleg van nieuwe, verharde dan wel onverharde paden en wegen;
- leggen van onder- of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers of het storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;
- aanbrengen van constructies en installaties noodzakelijk voor de waarneming van zeeuerende duinen, strand en aangrenzend water, uitgezonderd de vervanging van bestaande constructies en installaties;
- aanleg van opslagterreinen.

Deze opsomming is niet limitatief.

7.2. Natuurbeheer

In het grootste deel van het open duingebied is het natuurbeheer gericht op het instandhouden van de natuurwaarden. Het beheer bestaat hier voornamelijk uit niets doen.

Voor het Staelduinse Bos is door de stichting "Het Zuidhollands Landschap" een beheersplan opgesteld. Het primaire doel van dit beheersplan is het behoud en herstel van de natuurwaarden. Het bos wordt ontwikkeld tot een natuurlijker type binnenduimbos met de daarbij behorende levensgemeenschappen van drogere en nattere gronden. Hiertoe worden plaatselijk bomen als populier en esdoorn gekapt of geringd.

De graslanden van "Het Zuidhollands Landschap" worden door middel van extensief maaien en beweiden ontwikkeld tot schrale graslanden van drogere en nattere gronden en de ontwikkeling van struweel en zoomvegetaties wordt gestimuleerd.

In de Banken vindt extensieve beweiding plaats.

Het huidige beheer van het vochtige gedeelte van de duinvallei in de Van Dixhoorndriehoek bestaat uit niets doen.

De graslanden ten zuiden van de Nieuwlandsdijk zijn verpacht en worden respectievelijk extensief beweide met paarden en intensief beweide met schapen.

Het Nieuwlandseduin, de Hoekse Bosjes en het Roomse Duin worden alle extensief beheerd. In enkele gedeelten worden de kanten langs de paden jaarlijks of bij klachten gemaaid en wordt jaarlijks esdoornopslag verwijderd. In de Hoekse Bosjes worden de aanwezige duinrellen regelmatig uitgediept.

De Nieuwlandsdijk wordt in samenhang met het Nieuwlandseduin beheerd. Het beheer van de Noordlandse dijk en de Slaperdijk bestaat uit twee à drie maal per jaar maaien, met achterlating van het maaisel.

Vanwege de grote concurrentiekracht ten opzichte van de overige begroeiing wordt in de duinen bij Hoek van Holland plaatselijk Akkerhoningklaver bestreden.

7.3. Recreatief medegebruik

In bepaalde delen van het natuurmonument wordt zeer intensief gerecreëerd, zoals in de Van Dixhoorndriehoek, waarvan delen als ligweide in gebruik zijn. De Van Dixhoorndriehoek is één van de weinige nog geheel vrij toegankelijke duingebieden in Nederland. Behalve dat dit een specifiek karakter tot gevolg heeft, brengt dit op sommige plaatsen enige mate van verstoring in het gebied teweeg.

Het beheer van de Van Dixhoorndriehoek is extensief en gericht op met name de recreatiefunctie. Een gedeelte van de Van Dixhoorndriehoek wordt ten behoeve van het gebruik als ligweide één á twee maal per jaar gemaaid. Ten behoeve van de ontsluiting van het gebied worden enkele doorgangen vrijgehouden van duindoornopslag. De ruitpaden worden regelmatig voorzien van nieuwe houtsnippers.

Het Staelduinse Bos is vrij toegankelijk op wegen en paden. Volgens het beheersplan voor het Staelduinse Bos wordt een beperkt aantal voorzieningen gerealiseerd om de bezoeker kennis te laten maken met de natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en historische waarden van het gebied en zich te ontspannen door middel van wandelen, picknicken, sport en spel. Tevens is er incidenteel de mogelijkheid tot kamperen, met name voor zomerkampen van "Het Zuidhollands Landschap" en landgoedkampen. Een belangrijke rol in het Staelduinse Bos speelt het bezoekerscentrum, dat gebruikt wordt voor educatieve doeleinden. Dit bezoekerscentrum wordt beheerd door de Vereniging Vrienden van het Staelduinse Bos.

Alleen enkele graslanden worden beheerd als ligweide en intensief gemaaid met achterlaten van het maaisel.

Op de Banken wordt tijdens vorst recreatief geschaatst.

7.4. Defensie

Het Vinetaterrein is in eigendom bij de Dienst der Domeinen en in gebruik bij het Ministerie van Defensie. Het terrein bevat onder andere een aantal zendfaciliteiten, een opslagloods, diverse bunkers en een kampeervoorziening voor personeel van het Ministerie van Defensie. Het terrein is niet vrij toegankelijk.

7.5. Jacht

In het Roomse Duin wordt bij uitzondering op konijnen gejaagd om schade aan de beplanting van het naast het Roomse Duin gelegen kerkhof zoveel mogelijk te beperken. De jacht zal worden beperkt tot incidentele gevallen welke uit het oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan waterstaatkundige en/of landbouwkundige belangen noodzakelijk worden geacht. Het feitelijke jachtbeheer dient in een wildbeheersplan te worden uitgewerkt en te worden getoetst in een vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

7.6. Overig gebruik

Het aanlandingspunt Rijnmond wordt gebruikt voor een buisleiding van Amoco. Werkzaamheden als controle en onderhoud zijn niet vergunningplichtig voorzover het geen schadelijke handelingen betreft. Toekomstige wijzigingen in een strook met breedte van 15 meter aan weerszijde van de huidige buisleiding zijn wel vergunningplichtig. Hiervoor zal een vergunning worden verleend.

8. GEWENST BEHEER

Het beheer van het natuurmonument is gericht op de ontwikkeling en het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon. Voor het natuurmonument is in 1995 een beheersvisie opgesteld waarin de diverse functies van de Kapittelduinen en de directe omgeving in onderlinge samenhang zijn betrokken.

8.1. Gewenst beheer van de zeewering

Bij de uitvoering van waterstaatkundige werken en het beheer van de zeewering is het gewenst dat de natuur- en landschapswaarden zoveel mogelijk worden gespaard en tot ontwikkeling kunnen komen, voor zover de veiligheid dit toelaat.

8.2. Gewenst beheer van de terreinen

Het is gewenst het beheer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de levensgemeenschappen, planten- en diersoorten in het voor hen meest geschikte milieu, alsmede behoud, herstel en ontwikkeling van abiotische factoren (waterhuishouding, geomorfologie e.d.). Van nature komen in de kustduinen alle successiestadia van een duingebied naast elkaar voor; van stuifplekken tot en met goed ontwikkeld loofbos.

De afwisseling van nat en droog, noord- en zuidhelling, kalkarm en kalkrijk, intensief begraasd en niet begraasd, alsmede antropogene invloeden maken het duingebied tot een dynamisch natuurgebied.

Het is gewenst het beheer te richten op de ontplooiing van de natuurlijke potenties van het natuurmonument door de diverse processen in het duin in goede onderlinge verhouding te laten ontwikkelen (onder andere door middel van herstel van verloren gegane natuurwaarden).

Voor sommige delen van het natuurmonument komt het huidige beheer overeen met het beheer dat voor die delen gewenst is, namelijk niets doen. Voor enkele andere delen van het natuurmonument kan verder nog aan het onderstaande worden gedacht.

In het verleden zijn in het vochtige gedeelte van de duinvallei in de Van Dixhoorndriehoek gaten in de ondergrond geboord om hoge waterstanden te voorkomen. Voor het behoud van de natuurlijke waarden is doorboren van de ondergrond ongewenst. Om het vochtige karakter van deze duinvallei te behouden en te herstellen is wellicht het inlaten van (schoon) water in droge perioden en het herstellen van de ondoorlatende laag in de ondergrond wenselijk.

Het is gewenst het beheer van de duinvallei en de nieuwe duinenrij meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het terrein.

Het is wenselijk de grasachtige vegetaties in de duinvallei één maal per jaar te maaien en het afkomend maaisel af te voeren teneinde het schrale en open karakter te behouden. Het klepelen van de duindoornvegetaties zonder het maaisel af te voeren is in verband met de natuurlijke ontwikkeling van het terrein ongewenst. Als alternatief beheer voor de graslanden kan wellicht extensieve begrazing worden ingevoerd.

Met het oog op de te bewerkstelligen dynamiek valt te overwegen in de nieuwe duinenrij op kleine schaal verstuingen te laten plaatsvinden.

Het natuurbeheer van het Staelduinse Bos, zoals dat volgens het beheersplan wordt gevoerd, is gericht op het behoud en herstel van de huidige waarden.

Het is wenselijk, afhankelijk van de gekozen zonering, het beheer van een aantal ligweiden te wijzigen zodat zowel herstel en ontwikkeling van natuurwaarden als recreatief medegebruik mogelijk is, bijvoorbeeld door toepassing van een verschrallend hooilandbeheer. Het beheer van de struweel- en boombeplantingen dient gericht te zijn op de vorming van een natuurlijke vegetatie, onder andere door het geleidelijk omvormen van naaldbos en plantsoen tot een meer natuurlijke vegetatie.

Het is wenselijk de Noordlandse dijk, de Slaperdijk en de Nieuwlandsedijk één maal per jaar te maaien. Het maaisel dient hierbij te worden afgevoerd.

8.3. Gewenst recreatief beheer

Het is wenselijk dat getracht wordt om in goed overleg met betrokkenen een zonering in het gebruik van het natuurmonument en directe omgeving door recreanten te bewerkstelligen. Te denken valt aan een concentratie van recreatieve activiteiten in het buiten de aanwijzing gebleven zuidelijke deel van de Van Dixhoorndriehoek en het Voorduin, en extensivering van het recreatieve gebruik in de overige delen van de Van Dixhoorndriehoek.

Behoud en verbetering van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon alsmede de afstemming van het recreatief medegebruik op de natuurwaarden dient hierbij uitgangspunt te zijn. Hierbij zal mede worden bekeken hoe met inachtneming van voornoemd uitgangspunt de kwaliteit van het recreatief medegebruik kan worden verhoogd. Om een indruk te geven van hetgeen hierbij vanuit dit oogpunt te overwegen is, volgen hieronder enige opmerkingen.

De intensiteit van het recreatief medegebruik zou gedurende het seizoen gefaseerd kunnen worden waardoor de rust voor de fauna zal toenemen.

Het huidig recreatief beheer van het Staelduinse Bos, zoals vastgelegd in het beheersplan, kan in zijn huidige vorm worden gecontinueerd, daar dit het behoud en herstel van de natuurlijke waarden voorlopig voldoende garandeert.

Verblijfsrecreatie en intensieve vormen van dagrecreatie zijn niet in overeenstemming met de doelstellingen van de Natuurbeschermingswet. Binnen de grenzen van het natuurmonument dienen dan ook geen nieuwe voorzieningen in deze zin te worden gerealiseerd, zoals het gebruik van het terrein ten behoeve van de golfsport. Bestaande vormen van recreatie kunnen in principe gehandhaafd blijven. Dit geldt onder meer voor de in het verleden aangelegde recreatieve voorzieningen. Sanering van de kampeermogelijkheid in het Vinetaterrein is gewenst vanwege het niet duingebonden karakter van deze vorm van verblijfsrecreatie. Het gebruik van het Vinetaterrein voor verblijfsrecreatie (camping) is niet als zodanig geregeld in het bestemmingsplan. Het vigerend bestemmingsplan heeft voor dit terrein de aanduiding "militair gebruik". Getracht zal moeten worden de kampeerfunctie te verplaatsen naar op daartoe bestemde gronden, tenzij geen reële alternatieven voorhanden blijken te zijn.

9. INLICHTINGEN

Inlichtingen over de aanwijzing kunnen worden verkregen bij de Directie Zuidwest van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Postbus 1167, 3300 BD Dordrecht, telefoon 078-6395495

Vragen over alle andere zaken, zoals vergunningen en ontheffingen in het kader van de Natuurbeschermingswet, de beheersvisie, aspecten van handhaving enzovoort kunnen worden voorgelegd aan de Provincie Zuid-Holland, Dienst Ruimte en Groen, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag, telefoon 070-4417379 of 4416611.